B.P.Ed.I-Sem-II

Paper No-I: YOGA EDUCATION

QUESTION BANK

Answer the following questions

Marks-10/15 each

- Explain the difference between yogic exercises and physical exercises योगीक व्यायाम आणि शारीरिक व्यायाम यातील फरक स्पष्ट करा
- 2 State the purpose and principles of Asanas & Explain the physiological effects of it आसनाचा हेत् व तत्त्वे सांगून त्याचे शरीर वैज्ञानिक परिणाम स्पष्ट करा.
- 3 Which are the different school of yoga & explain in detail Ashtanga Yoga योगाचे विविध संप्रदाय (पंथ) कोणते अष्टांग योग थोडक्यत स्पष्ट करा.
- 4 Write the difference between yogic exercises and physical exercise शारीरिक व्यायाम आणि योगीक व्यायाम यातील फरक लिहा.
- 5 Write in detail of Mudra and Shuddhi Kriyas मुद्रा आणि शुध्दीक्रिया सविस्तर लिहा
- 6 Meaning & Definition of Yoga? Explain objective of Yoga योगाचा अर्थ आणि व्याख्या सांगृन योगाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा
- 7 Describe the physiological significance of Bandhas and Mudras बंध आणि मुद्रांचे शरीर वैज्ञानिक महत्त्व विषद करा.
- 8 Explain effects of Asanas and Pranayam on respiratory system and circulatory system
  - आसन आणि प्राणायाम यांच्या श्वसन संस्था आणि रक्ताभिसरण संस्था यावर होणारा परिणाम स्पष्ट करा.
- 9 What is mean by yogic exercise and physical exercise explain the difference between yogic exercises and physical exercises योगिक व्यायाम आणि शारीरिक व्यायाम म्हणजे काय? योगीक व्यायाम आणि शारीरिक व्यायामातील फरक स्पष्ट करा.

- What is meant by Pranayam? Explain its importance, What precaution should be taken while doing pranayam?

  प्राणायाम म्हणजे काय? प्राणायामाचे महत्त्व सांगून प्राणायाम करताना कोणती दक्षता घेतली पाहिजे.
- 11 Which are the school of Yoga? Explain any two of them योगाचे विविध संप्रदाय (पंथ) कोणते? त्यापैकी दोनचे स्पष्टीकरण द्या.
- Write the difference effects of Asanas and Pranayam of digestive system and muscular system
  आसन आणि प्राणायाम यांचा पचन संस्था आणि स्नाय संस्था यावर होणारा परिणाम लिहा.
- Explain the importance of diet in daily life दैनंदिन जीवनात अहाराचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- 14 Write in detail of Shuddhi Kriyas? शृध्दीक्रिया बाबत सविस्तर लिहा
- Write the meaning of Asanas and Explain the effect of Asanas on muscular system and respiratory system
  आसनाचा अर्थ लिहा, आसनाचा स्नायूसंस्था आणि श्वसनसंस्थेवर होणारा परिणाम लिहा
- What is meant by Bandh and Mudra? Explain the type Bandha and Mudra बंध आणि मुद्राचा अर्थ सांगून बंध आणि मुद्रांचे प्रकार स्पष्ट करा.
- 17 Give the list of part of Ashtangyog and explain Asanas अष्टांग योगाच्या अंगाची यादी देऊन त्यातील आसन स्पष्ट करा.
- 18 Give the list part of Ashtangyog and explain any two of them अष्टांग योगाच्या अंगाची यादी देऊन त्यापैकी दोनचे स्पष्टीकरण द्या.
- 19 Define the yoga and explain the need and importance of yoga in sports योगाची व्याख्या सांगून खेळामध्ये योगाचे गरज आणि महत्त्व स्पष्ट करा.
- 20 Define the Asanas and Pranayam explain the need and importance in physical education आसन आणि प्राणायामाची व्याख्या सांगृन शारीरिक शिक्षणामध्ये त्याची गरज आणि महत्त्व स्पष्ट करा.

- Write the Bandhas and Mudaras explain the importance its in Sports & Physical Education बंध आणि मुद्रांचा अर्थ सांगून खेळामध्ये व शारीरिक शिक्षणामध्ये त्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- 22 Write Ashtangyog and explain its importance in sports अष्टांगयोग लिहून त्याचे खेळातील महत्त्व स्पष्ट करा
- 23 How to use of Ashtangyog in daily life दैनंदिन जीवनात अष्टांगयोगाचा कसा उपयोग कराल.
- 24 Write in detail of Bandhas & Mudras बंध आणि मुद्रा सविस्तर लिहा
- 25 Write in detail of Aasana & Pranayam आसन आणि प्राणायाम सविस्तर लिहा
- 26 Explain the importance of diet in yogic life योगिक जीवनात अहाराचे महत्त्व विषद करा
- Explain in detail Japyog and Hatyog with reference to physical education जपयोग आणि हटयोग यांचा शारीरिक शिक्षणाशी संदर्भ स्पष्ट करा.
- 28 Write in detail Astangyog with reference to physical education अष्टांग योगाचा शारीरिक शिक्षणाशी संदर्भ स्पष्ट करा.
- 29 Write in detail Kamyog and Bhaktiyog कर्मयोग आणि भक्तीयोग सविस्तर लिहा.
- 30 Give the list of Pranayam and Explain any three of them प्राणायामाची यादी करुन त्यापैकी तिन्हीचे स्पष्टीकरण करा.
- Give the list of types of Aasana and explain any one type आसनाच्या प्रकाराची यादी करुन त्यापैकी एक प्रकार स्पष्ट करा.
- 32 Give the list of Mudras and Explain any two of them मुद्रांची यादी करुन त्यापैकी दोन स्पष्ट करा
- 33 Give the list of Shudhikriyas and Explain any two them शुध्दीक्रीयांची यादी करुन त्यापैकी दोनचे स्पष्टीकरण करा.

- Explain the term exercise compare Yogic exercises and Physical exercise शारीरिक व्यायाम ही संज्ञा स्पष्ट करुन योगिक व्यायाम आणि शारीरिक व्यायाम तुलना करा
- What is Mudra? Explain the type of Mudra मुद्रा म्हणजे काय ते सांगून मुद्रांचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
- What is Shudhikriya? Explain the type Suddhikriyas शुध्दीक्रिया म्हणजे काय ते सांगून शुध्दीक्रियांचे विविध प्रकार स्पष्ट करा
- What is Bandas? Explain the type of Bandhas बंध म्हणजे काय ते सांगून बंधाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
- 38 What is pranayam? Explain the type of pranayam and the importance of pranayam in sports

  प्राणायाम म्हणजे काय ते सांगृन प्राणायामाचे प्रकार सांगृन खेळामध्ये त्याचे महत्त्व स्पष्ट करा
- 39 What is Aasan? Explain the type of Aasana and importance of Aasan in Sports आसन म्हणजे काय ते सांगृन आसानाचे प्रकार सांगृन आसनाचे खेळामधील महत्त्व स्पष्ट करा
- 40 What is Yoga? Explain importance in daily life योगा म्हणजे काय? योगाचे दैनंदिन जीवनात महत्त्व स्पष्ट करा
- Define the Shudhikriyas and explain their importance and purpose in modern life. शुध्दीक्रिया म्हणजे काय ते सांगून आधुनिक जीवनात त्याचे महत्त्व आणि हेतू स्पष्ट करा.
- 42 Define the yoga and write aim and objective of yoga योगा म्हणजे काय ते सांगून योगाचे ध्येय आणि उद्दिष्ट लिहा
- Write the role of yoga in total health एकूण जीवनात योगाची भूमिका लिहा
- Explain the role of yoga in human life मानवी जीवनात योगाची भूमिका स्पष्ट करा
- 45 Explain the role of yoga in sports and physical education क्रीडा आणि शारीरिक शिक्षणात योगाची भूमिका स्पष्ट करा
- 46 Explain in detail yogic diet योगातील आहाराबद्दल सविस्तर स्पष्ट करा

- 47 Write on yoga in Bhagavatgeet भगवतगीतेतील योगावर लिहा
- 48 Write the difference between yogic diet and regular diet योगिक आहार आणि नियमित आहार यातील फरक स्पष्ट करा
- 49 Explain the difference between yoga diet and sportsman diet योगीक आहार आणि खेळाडूचा आहार यातील फरक स्पष्ट करा
- Write effects of Aasanas on various system of human body मानवी शरीरातील विविध संस्थावर आसनाचा होणारा परिणाम लिहा
- 51 Write the effect of yoga and various body system शरीरातील विविध संस्थांवर होणारा योगाचा परिणाम लिहा
- 52 Write in detail classification of Asanas आसनांचे तपशीलवार वर्गिकरण लिहा
- 53 Write yoga education centers in India भारतातील योग शिक्षण केंद्र यावर लिहा
- 54 Explain yoga education centers and their function भारतातील योग शिक्षण केंद्रे आणि त्यांचे कार्य लिहा.
- 55 Explain All India Inter University Yoga competition syllabus अखील भारतीय आंतर विद्यापीठ योगा स्पर्धेचा अभ्यासक्रम स्पष्ट करा
- 56 Explain in detail All India Inter University yoga competition अखिल भारतीय आंतर विद्यापीठ योगा स्पर्धेचे सविस्तर वर्णन करा
- 57 Explain in detail yoga competition योगा स्पर्धाचे सविस्तर वर्णन करा
- 58 What is meant by Asanas? State the various types and principles of Asanas आसन म्हणजे काय? त्याचे विविध प्रकार सांगृन त्याची तत्त्वे सांगा
- 59 What is contribution of yoga in field of sports discuss क्रीडा क्षेत्रात योगाचे योगदान काय याची सविस्तर चर्चा करा.

- Explain role of yoga in physiological preparation of athletic ॲथलेटिक्स (खेळाडूच्या) शारीरिक तयारी मध्ये योगाची भूमिका स्पष्ट करा.
- Explain in details concept of diet in yoga योगासाठी आहाराची संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करा.
- 62 Explain Suryanamaskar method and books सुर्यनमस्काराचे फायदे व पध्दत स्पष्ट करा

1	Write Short Notes Aim & Objectives of Yoga	Marks-5 each योगाची ध्येय व उद्दिष्टे
2	Explain objectives of Yoga	योगाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा
3	Write meaning and definition of Yoga	योगाचा अर्थ आणि व्याख्या लिहा
4	Written Yoga Sutra	योग सूत्रे
5	Need & Importance of Yoga	योगाची गरज आणि महत्त्व
6	Explain the Importance of Yoga	योगाचे महत्त्व स्पष्ट करा
7	Explain Yam	यम स्पष्ट करा
8	Explain Niyam	नियम स्पष्ट करा
9	Explain Asanas	आसन स्पष्ट करा
10	Explain Prnayam	प्राणायाम स्पष्ट करा
11	Explain Pratyahar	प्रत्याहार स्पष्ट करा
12	Explain Dharna	धारणा स्पष्ट करा
13	Explain Dhyan	ध्यान स्पष्ट करा
14	Explain Samadhi	समाधी स्पष्ट करा
15	Ashtangyog	अष्टांगयोग
16	Write on Kamyog	कर्मयोगावर लिहा
17	Write on Rajyog	राजयोगावर लिहा
18	Write on Japyog	जपयोगावर लिहा
19	Write on Bhaktiyog	भक्तीयोगावर लिहा
20	Yogic Diet	योगिक आहार
21	Yoga for all	सर्वांसाठी योगा
22	Yoga for women	महिलांसाठी योगा
23	Yoga for sportsman	खेळाडूंसाठी योगा
24	Yoga for senior citizen	जेष्ठनागरिकांसाठी योगा

25	Classification of Asana	आसनांचे वर्गीकरण
26	Type of Pranayam	प्राणायामाचे प्रकार
27	Explain Bandhas	बंध स्पष्ट करा
28	Explain Mudras	मुद्रा स्पष्ट करा
29	Write on Shuddhikriya	शुध्दीक्रीयावर लिहा
30	Yoga Education Center	योग शिक्षण केंद्रे
31	International Yoga Day	आंतरराष्ट्रीय योगा दिन
32	Suryanamaskar	सूर्यनमस्कार
33	Yoga Competition	योग स्पर्धा
34	Stress and Meditation	ताण तणाव व चिंतन
35	Schools of Yoga	योग संप्रदाय (पंत)
36	Yogic Exercise	योगिक व्यायाम
37	Jal Neli	जलनेली
38	Jal Kapalbhati	जल कपालभाती
39	Yog Mudra	योग मुद्रा
40	Dhyan Mudra	ध्यान मुद्रा
41	Sutra Neti	सुत्रनेती
42	Vastra Dhouthi	वस्त्रधौती
43	Dand Dhouti	दंडधौती
44	Tratak	त्राटक
45	Ujjai Pranayam	उज्जयी प्राणायाम
46	Bhastrika Pranayam	भस्त्रक्रिया प्राणायाम
47	Bharmari Pranayam	भ्रामरी प्राणायाम
48	Uddyan Bandh	उड्याण बंध
49	Jalandhar Bandh	जालंधर बंध
50	Importance of Yoga in Daily Life	दैनंदिन जीवनात योगाचे महत्त्व

51	Importance of Yoga for Women	महिलांसाठी योगाचे महत्त्व
52	Importance of Yoga for Senior Citizen	जेष्ठांसाठी योगाचे महत्त्व
53	Diet for Yoga	योगासाठी आहार
54	Sports & Yoga	योगा व क्रीडा
55	Effect of Asana on Digestive System	पचनसंस्थेवर आसनाचा होणारा परिणाम
56	Effect of Asana of Respiratory System	प्राणायामाचा श्वसन संस्थेवर होणारा परिणाम
57	Effect of Pranayam on Muscular System	योगाचा स्नायू संस्थेवर आसनाचा होणारा परिणाम
58	Effect of Pranayam on Blood Circulation System	प्राणायामाचा श्वसन संस्थेवर होणारा परिणाम
59	Effect of Pranayam on Blood Circulatory System	रक्ताभिसरण संस्थेवर प्राणायामाचा होणारा परिणाम
60	Yoga Competition of School Level	शाळा स्तरावर योगा स्पर्धा
61	Technique and Benefits of Meditation	ध्यानाचे तंत्र आणि फायदे
62	Technique and benefits of Shuddhikriya	शुध्दीक्रीयाचे तंत्र आणि फायदे
63	Benefits of Asanas	आसनाचे फायदे
64	Principles of Diet	आहाराची तत्त्वे
65	Benefits of Pranayam	प्राणायामाचे फायदे
66	Benefits of Bandha	बंधाचे फायदे
67	Benefits of Mudra	मुद्राचे फायदे
68	Yoga Practices	योगा सराव
69	Yogic Exercise & Physical Exercise	योगिक व्यायाम आणि शारीरिक व्यायाम
70	Yoga & Flexibility	योगा आणि लवचिकता
71	Meditative Posture	ध्यान मुद्रा
72	Method of Suryanamaskar	सुर्यनमस्कार पध्दती
73	Benefits of Suryanamaskar	सुर्यनमस्काराचे फायदे
74	Role of Diet for Yoga	योगासाठी अहाराची भूमिका

Question Bank BPEd II Sem - IV

CC-401: Measurement and evaluation in physical education.

- प्र. खालील प्रश्नाचे थोडक्यात / दीर्घ उत्तर लिहा. (ग्ण- 10/15)
- Q. Write the answer in brief / in detail of the question given below. (10/15 Marks)
- 1.साई हॉकी कसोटींचे सविस्तर वर्णन करा.
- 1. Describe the SAI hockey test in detail.
- 2.साई व्हॉलीबॉल कसोटीचे सविस्तर वर्णन करा.
- 2. Describe in detail the SAI volleyball test.
- 3. मॅकडोनाल्ड सॉकर कसोटीचे सविस्तर वर्णन करा.
- 3. Describe the McDonald's Soccer Test in detail.
- 4.जॉन्सन बास्केटबॉल कसोटीचे व्यवस्थापन कसे कराल ?
- 4. How do you administrate Johnson Basketball Test?
- 5.लॉकहार्ट आणि मॅकफरसन बॅडमिंटन चाचणीचे उपयोजन खेळाडूंच्या कौशल्य विकसनासाठी कसे कराल ?
- 5. How do you use the Lockhart and McPherson badminton tests to develop player's skills?
- 6 यु. एस. आर्मी शारीरिक तंदुरुस्ती कसोटीचे सविस्तर वर्णन करा.
- 6. Describe the U.S.Army Physical Fitness Test in detail.
- 7.जे.सी.आर. कसोटीचे सविस्तर वर्णन करा.
- 7. Describe the J.C.R.test in detail.
- 8.इंडियाना कारक तंदूरुस्ती कसोटी सविस्तर स्पस्ट करा.
- 8. Explain the Indiana motor fitness test in detail.
- 9.राष्ट्रीय शारीरिक तंदूरुस्ती कसोटी सविस्तर स्पष्ट करा.
- 9. Explain the National Physical Fitness Test in detail.
- 10. आफर्ड युवक सुदृढता कसोटीचे सविस्तर वर्णन करा.
- 10. Describe in detail the AAHPERD Youth Fitness Test.
- 11.कारक कसोटी निवडीचे तांत्रीक निकष सविस्तर स्पष्ट करा.
- 11. Explain in detail the technical criteria for selection of a test.
- 12.कारक कसोटी निवडीचे व्यवस्थापकीय निकष सविस्तर स्पष्ट करा.
- 12. Explain in detail the administrative criteria for selection of a test.
- 13. कसोटीचे प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.

- 13. Explain the types of test in detail.
- 14. कसोट्यांचे वर्गीकरण सविस्तर स्पष्ट करा.
- 14. Explain the classification of tests in detail.
- 15. वैधतेचे प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.
- 15. Explain in detail the types of validity.
- 16. विश्वसनीयतेचे प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.
- 16. Explain in detail the types of reliability.
- 17. मुल्यमापनाची तत्वे सांगा.
- 17. State the principles of evaluation.
- 18. शारीरिक शिक्षणामध्ये मुल्यमापनाची गरज व महत्व स्पस्ट करा.
- 18. Explain the need and importance of evaluation in physical education.
- 19. शारीरिक शिक्षणामध्ये कसोट्यांची गरज व महत्व स्पष्ट करा.
- 19. Explain the need and importance of tests in physical education.
- 20.शारीरिक शिक्षणातील म्ल्यमापनाची गरज व महत्व सोदाहरण स्पष्ट करा.
- 20. Explain the need and importance of evaluation in physical education.
- प्र. टिपा लिहा. (०५ गुण)
- Q. Write short notes. (05 Mark)
- 1.चांगल्या कसोटी निवडीचे निकष.
- 1. Criteria for selection of good test.
- 2.व्यक्तीनिष्ठ कसोटी.
- 2. Subjective test.
- 3.वस्तूनिष्ट कसोटी.
- 3. Objective test.
- 4.उपयुक्ततेकरीता कसोटीची निवड.
- 4. Selection of test for suitability.
- 5.फॉर्म कसोटी.
- 5. Form test.

- 6.शिक्षक निर्मित कसोटी.
- 6. Teacher-made test.
- 7.आफार्ड युवक सुदृढता कसोटीची निर्मिती.
- 7. Construction of AAPHARD Youth Fitness Test.
- 8.जे. सी.आर. कसोटी संचाची निर्मिती.
- 8. Construction of J.C.R.test battery.
- 9.चाचणीची पूर्व तयारी.
- 9. Advance test preparation.
- 10.कसोटी दरम्यानच्या जबाबदाऱ्या.
- 10. Responsibilities during the test.
- 11.ज्ञान कसोटी.
- 11. Knowledge test.
- 12.कसोटीची विश्वसनीयता.
- 12. Reliability of the test.
- 13.कसोटीची वैधता.
- 13. Validity of the test.
- 14. कसोटीची मानके.
- 14. Test Norms
- 15.शारीरिक शिक्षणात मुल्यमापनाचे महत्व.
- 15. Importance of evaluation in physical education.
- 16.शारीरिक शिक्षणामध्ये मापनाची गरज.
- 16. The need of measurement in physical education.
- 17.कसोटी व मापनाचा अर्थ.
- 17. Meaning of test and measurement.
- 18.इंडियाना कारक तंदुरुस्ती चाचणीचे घटक.
- 18.Indiana motor fitness test components.
- 19.कसोटी नंतरची जबाबदारी.
- 19. Responsibility after the test.
- 20.कसोटीचे वर्गीकरण.
- 20. Test classification.

Question Bank

BPEd-2 Sem-IV (CBCS)

CC-401- Measurement and evaluation in physical education

000000000000000000000000000000000000000
Write the answer in brief / in detail of the question geven below.
1.000 0000 0000000 000000 0000.
1. Describe the SAI hockey test in detail.
2.000 0000000 000000 000000 00000000000
2. Describe in detail the SAI volleyball test.
3.0000000000000000000000000000000000000
3. Describe the McDonald's Soccer Test in detail.
4.0000000000000000000000000000000000000
4. How do you administrate Johnson Basketball Test?
5.0000000000000000000000000000000000000
?
5. How do you use the Lockhart and McPherson badminton tests to develop player's skills?
6
6. Describe the U.S.Army Physical Fitness Test in detail.
7. 00.00.00.000000000000000000000000000
7. Describe the J.C.R.test in detail.

8.0000000000000000000000000000000000000		
8. Explain the Indiana motor fitness test in detail.		
9.0000000000000000000000000000000000000		
9. Explain the National Physical Fitness Test in detail.		
10.		
10. Describe in detail the AAHPERD Youth Fitness Test.		
11.0000 00000 0000000 0000000 0000000000		
11. Explain in detail the technical criteria for selection of a test.		
12.0000 00000 000000 0000000000000000000		
12. Explain in detail the administrative criteria for selection of a test.		
13.		
13. Explain the types of test in detail.		
14. 000000000000000000000000000000000000		
14. Explain the classification of tests in detail.		
15.		
15. Explain in detail the types of validity.		
16.		
16. Explain in detail the types of reliability.		
17. 000000000000000000000000000000000000		
17. State the principles of evaluation.		

18.		
18. Explain the need and importance of evaluation in physical education.		
19.		
19. Explain the need and importance of tests in physical education.		
20 .000000 000000000 00000000000 000 0 00000		
20. Explain the need and importance of evaluation in physical education.		
Write short notes. Mark-5		
1.0000000000000000000000000000000000000		
1. Criteria for selection of good test.		
2.0000000000000000000000000000000000000		
2.Subjective test.		
3.0000000000000000000000000000000000000		
3. Objective test.		
3. Objective test.		
4.0000000000000000000000000000000000000		
4. Selection of test for suitability.		

14. Test Norms

15		
15. Importance of evaluation in physical education.		
16.		
16. The need of measurement in physical education.		
••		
17.		
17. Meaning of test and measurement.		
18.000000000000000000000000000000000000		
18.Indiana motor fitness test components.		
19.000000000000000000000000000000000000		
19. Responsibility after the test.		
20.		
20. Test classification.		

Question Bank BPEd-I Sem-II

CC-202: Educational Technology and methods of Teaching Is Physical Education.

- प्र. खालील प्रश्नाची उत्तरं लिहा. (१०/१५ गुण)
- Q. Answer the following question.(10/15 marks)
- 1.शिक्षण व शारीरिक शिक्षण तंत्रज्ञान याचा अर्थ आणि व्याख्या सविस्तर स्पष्ट करा.
- 1. Explain in detail the meaning and definition of education and physical education technology.
- 2. शारीरिक शिक्षण पाठ नियोजन म्हणजे काय? हे सांग्न पाठ नियोजनाच्या पायऱ्या सविस्तर स्पष्ट करा.
- 2. What is physical education lesson planning? Explain in detail the steps of lesson planning.
- 3.सामान्य पाठाच्या पायऱ्या उदाहरणासह स्पष्ट करा.
- 3. Explain the steps of a general lesson with suitable example.
- 4.विशेष पाठाच्या पायऱ्या उदाहरणासह स्पष्ट करा.
- 4. Explain the steps of a special lesson with suitable example.
- 5.अध्यापन पद्धती व शैक्षणीक साहित्य यातील फरक स्पष्ट करा.
- 5. Explain the difference between teaching methods and teaching.
- 6.स्क्ष्म अध्यापन म्हणजे काय ? हे सांगृन त्याच्या पायऱ्या सविस्तर स्पष्ट करा.
- 6. What is micro-teaching? Explain the steps in detail.
- 7.अध्यापनामध्ये शैक्षणिक साहित्याचे महत्व स्पष्ट करा.
- 7. Explain the importance of teaching aids in teaching
- 8.अध्यापनामध्ये शैक्षणिक साहित्य निवडीचे निकष सविस्तर स्पष्ट करा.
- 8. Explain in detail the criteria for selection of teaching aids in teaching.
- 9.शारीरिक शिक्षण व क्रीडेमध्ये प्रसारमाध्यमाचे महत्व स्पष्ट करा.
- 9. Explain the importance of media in physical education and sports.
- 10.वर्गरचना म्हणजे काय? हे सांगून वर्णवचे विविध प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.
- 10. What is class formation? Explain in detail the different types of characters.
- 11. कारक कसोटी निवडीचे तांत्रिक निकष सविस्तर स्पष्ट करा.
- 11. Explain in detail the technical criteria for motor test selection.
- 12.शारीरिक शिक्षकाची शा.शि.पाठासाठी वैयक्तिक तयारी स्पष्ट करा.
- 12. Explain the personal preparation of the physical teacher for the school lesson.

- 13. शारीरिक शिक्षकाची शारीरिक शिक्षण पाठासाठी तांत्रिक तयारी स्पष्ट करा.
- 13. Explain the technical preparation of physical education teacher for physical education lesson.
- 14.आदेश म्हणजे काय ? हे सांगुन त्याचे प्रकार सविस्तर सोदाहरण स्पष्ट करा
- 14. What is an order? Explain in detail the types of order with examples.
- 15.पूर्णभाग पद्धतीने अध्यापन कसे कराल? हे क्रीडेतील उदाहरणासह स्पष्ट करा.
- 15. How will you teach with help of Whole-part method? Explain this with an example from a sport.
- 16.पूर्ण-भाग-पूर्ण पद्धत क्रीडेतील उदाहरणासह स्पष्ट करा.
- 16. Explain the full-part-full method with the example in the game.
- 17. भाग पुर्ण पद्धत क्रीडेतील उदाहरणासह स्पष्ट करा.
- 17. Explain the part complete method with the example in the game.
- 18.त्म्हाला माहित असलेल्या शैक्षणिक दृक-श्राव्य साधनांची यादी देऊन त्याचे महत्व विशद करा.
- 18. Make a list of teaching aids and give its importance.
- 19.पाह्ण्यांचे भाषण विद्यार्थ्यांच्या प्रगतीसाठी कसे उपयुक्त ठरते? सोदाहरण स्पष्ट करा.
- 19. How is guest speech useful for student progress? Explain with suitable examples.
- 20.गट अध्यापनाची गरज व महत्व विशद करा.
- 20. Explain the need and importance of group teaching.
- प्र. टिपा लिहा (५ ग्ण)
- Q. Write short notes.
- 1.व्याख्यान पद्धत.
- 1. Lecture method.
- 2.प्रात्यक्षिक पद्धत.
- 2. Demonstration method.
- 3. प्रकल्प पद्धत.
- 3. Project method.
- 4.आदेश पद्धत.
- 4. Order method.

- 5. अनुकरण पद्धत.
- 5. Simulation method.
- 6.औपचारीक शिक्षण.
- 6. Formal education.
- 7.अनौपचारीक शिक्षण.
- 7. Informal education.
- 8.नेतृत्वाचे गुणविशेष.
- 8. Leadership qualities.
- 9. शारीरिक शिक्षणामधील पाठ नियोजन.
- 9. Lesson planning in physical education.
- 10.अध्यापन पद्धतीचे फायदे.
- 10. Benifits of teaching methods.
- 11.चर्चा पद्धत.
- 11. Discussion method.
- 12. पर्यवेक्षण पद्धत.
- 12. Supervision method.
- 13. क्रीडा साहित्य प्रदर्शन.
- 13. Sports equipment exibition.
- 14.आकाशवाणी व दूरदर्शन.
- 14. Radio and Television.
- 15.अप्रक्षेपित दक साधने.
- 15. Non projectile visual devices.
- 16.अध्यापनामध्ये चित्र पट्टीचे महत्त्व.
- 16. Importance of film strip in teaching.
- 17.पाठ नियोजनाची तत्वे.
- 17. Principles of lesson planning.
- 18 सुक्ष्म अध्यापनाचे फायदे.
- 18. Benefits of micro teaching.
- 19.शारीरिक शिक्षणातील जनसंपर्क.

- 19. Public relations in physical education.
- 20.शारीरिक शिक्षण अध्यापनामध्ये LCD चे महत्व.
- 20. Importance of LCD in physical education teaching

BPEd - I Sem - II Question Bank

CC-204 Contemporary issues in physical education: Fitness & wellness, sports nutrition and weight management.

प्र. खालील प्रश्नांची उत्तर लिहा.

(10/15 गुण)

- Q. Answer the following questions. (10/15 marks)
  - 1. तंदुरुस्तीची व्याख्या सांगुन आरोग्यधिष्ठीत शारीरिक सुदृढतेचे घटक स्पष्ट करा.

    Define fitness and explain the components of health related physical fitness.
  - 2. तंदुरूस्तीची संकल्पना सांगुन कौशल्याधिष्ठीत शारीरिक सुदृढतेचे घटक स्पष्ट करा.

    Define fitness and explain the components of skill related physical fitness.
  - तंदुरुस्तीचे प्रकार सांगुन तंदुरुस्तीचे घटक थोडक्यात स्पष्ट करा.
     Briefly explain the fitness factors by saying the types of fitness.
  - 4. निरामयतेची संकल्पना सांगून तीचे आयाम सविस्तार स्पष्ट करा.

    Explain the concept of wellness and give it's dimensions in detail.
  - 5. शारीरिक शिक्षणातील दुरुस्तीचे महत्व स्पस्ट करा.
    Give the importance of fitness in physical education.
  - 6. शारीरिक शिक्षणात निरामयतेचे महत्व विशद करा.

    Explain the importance of healing in physical education.
  - 7. तंदुरुस्ती व निरामयतेची व्याप्ती स्पष्ट करा.

Explain the scope of fitness and wellness.

व्यायामामुळे शरीराला होणारे फायदे सांगा.

Explain the benefits of exercise to the body.

9. वातपेक्षी आणि वातनिरपेक्षी या संकल्पना सोदाहरण स्पष्ट करा.

Explain the concepts of aerobic and anaerobic with suitable examples.

10. व्यायायातील विविध हार्ट रेट झोन सांगून त्याचे परिणाम स्पष्ट करा.

Explain different heart rate zones in the exercise and it's effects.

11. फ्री वेट व मशीन वेट ची संकल्पना सांगून फरक स्पष्ट करा.

Explain the difference between the concept of free weight and machine weight.

12. सेट्स चे प्रकार सोदाहरण स्पष्ट करा.

Explain the types of sets.

13. आवर्तनाचे प्रकार सांगून आवर्तनाचे प्रकार सोदाहरण स्पष्ट करा.

Explain the types of repetition with suitable examples.

14. विविध वयोगटासाठी शारीरिक सुदृढता प्रशिक्षण कार्यक्रम तयार करा.

Prescribe a physical fitness training programs for different age groups.

15. 40 ते 50 वयोगटातील महिलांसाठी शारीरिक सुदृढता प्रशिक्षण कार्यक्रम तयार करा.

Plan physical fitness training programs for women between the ages of 40 and 50.

16. 30 ते 40 वयोगटातील पुरुषांसाठी शारीरिक सुदृढता प्रशिक्षण कार्यक्रम तयार करा.

Plan physical fitness training programs for men between the ages of 30 and 40.

17. बी. एम. आय. ची संकल्पना सोदाहरण स्पष्ट करा.

Explain the concept of BMI.

18. स्थूलतेची कारणे सविस्तर स्पष्ट करा.

Explain the causes of obesity in detail.

19. स्थूलतेचे व्यवस्थापन सोदाहरण सविस्तर स्पष्ट करा.

Explain in detail the management of obesity.

20. ओपन जिमची गरज व महत्व सविस्तर स्पष्ट करा.

Explain in detail the need and importance of open gym.

प्र. टिपा लिहा. (5 गुण)

Q. Write notes. (5 marks)

1. एरोबिक्स व आरोग्य

Aerobics and health

2. वजन व्यवस्थापनासाठी योग

Yoga for weight management

3. सुदृढ आरोग्यासाठी झुंबा चे महत्व

The importance of Zumba for good health

4. स्पोर्ट्स क्लबची गरज व महत्व

The need and importance of sports clubs

5. जिम्नॅशिअम हॉल चे महत्व

Importance of Gymnasium Hall

6. वजन व्यवस्थापन

Weight management

7. पोषक आहाराचे घटक

Elements of a nutritious diet

8. दैनंदिन उष्मांक सेवन व खर्च

Daily caloric intake and expenditure

9. वजन व्यवस्थापनासाठी व्यायाम

Exercises for weight management

10. वजन कमी करण्या बाबतचे गैरसमज

Myths about weight loss

11. विशिष्ट भागातील चरबी घटविण्याबाबतचे गैरसमज

Myths about spot reduction

12. स्थुलतेचे आरोग्यावर होणारे दुष्परिणाम

The hazards of obesity

13. शारीरिक सुदृढता

Physical fitness

14. निरामयता

Wellness

15. **सुदृढतेचे प्रकार**

Types of fitness

16. **निरामयतेचे आयाम**

Dimensions of wellness

17. वातनिरपेक्षी व्यायाम

Anaerobic exercise

18. वातपेक्षी व्यायाम

Aerobic exercise

19. सुदृढ आरोग्यासाठी व्यायामाचे महत्व

The importance of exercise for good health

20. ताकदीचे प्रकार

Types of strength

Punyashlok Ahilyadevi Holkar Solapur University, Solapur B.P.Ed-II Sem-IV

Question Bank

CC-403 Subject: Research and Statistics in Physical Education

Answer The Following Questions.

10 Marks/Each

- 1. Write need and importance of statistics in physical education.
- 2. Explain measures of central tendency with example.
- 3. Explain need and importance of research in physical education in sports.
- 4. Write definition of research in physical education.
- 5. Explain need for surveying related literature.
- 6. Write meaning and difference between mean and median.
- 7. Write meaning of measures of variability.
- 8. Write in brief characteristic of measures of variability.
- 9. Write types and uses of measures of variability
- 10. What is percentile? Write characteristics and uses of percentile.

Answer the following questions.

15 Marks

- 1. What General Rules should a researcher keep In Mind Regarding Graphs?
- 2. Explain The Types Of Graphs.
- 3. Write The Features, Uses And Limits Of Histogram.
- 4. What Is A Frequency Polygon? Explain How To Draw It.
- 5. Explain Which Graph Would You Use As A Researcher.
- 6. Explain Role Of Research In Physical Education.
- 7. Explain In Detail Types Of Research In Physical Education.
- 8. Explain Importance Of Research In Physical Education.
- 9. Explain Research Methodology In Physical Education.
- 10. Give Various Definitions Of Research Design Explain Its Meaning.

- 1. What is a research problem? Give suitable example write your points.
- 2. Write a note on sampling theory.
- 3. Explain various designs of sample in detail.
- 4. Explain population and sample in detail.
- 5. Write down characteristics of statistics.
- 6. Calculate mean of following table.

Ci	F
100-104	5
95-99	2
90-94	5
85-89	4
80-84	8
75-79	5
70-74	7
65-69	4
55-59	5
50-54	5

N=50

7. Calculate median of following table.

Ci	F
90-94	1
85-89	3
80-84	7
75-79	8
70-74	9
65-69	6
60-64	4
55-59	8
50-54	2
45-49	2

N = 50

8. Calculate mode of following table.

Ci	F
100-104	7
95-99	8
90-94	5
80-84	5
85-89	4
75-79	8
70-74	6
65-69	5
60-64	6
55-59	6
50-54	5

N=65

9. Calculate quartile deviation of following table.

Ci F 100-104 5 95-99 2 90-94 5 85-89 4 80-84 8 75-79 5 70-74 7		
95-99 2 90-94 5 85-89 4 80-84 8 75-79 5	Ci	F
90-94 5 85-89 4 80-84 8 75-79 5	100-104	5
85-89 4 80-84 8 75-79 5	95-99	2
80-84 8 75-79 5	90-94	5
75-79 5	85-89	4
	80-84	8
70-74 7	75-79	5
70-74	70-74	7
65-69 4	65-69	4
55-59 5	55-59	5
50-54 5	50-54	5

N=50

10. Calculate 50% and 70% percentile value of following table.

Ci	F
100-104	7
95-99	8
90-94	5
85-89	4
75-79	8
70-74	6
65-69	5
60-64	6
55-59	6
50-54	5

N = 60

Write Short Notes

5 Marks / Each

- 1. Importance of statistics
- 2. Histogram
- 3. Research problem.
- 4. Library reading.
- 5. Percentiles.
- 6. Need and importance of research in physical education.
- 7. Measures of central tendency.
- 8. Scope of research in physical education.
- 9. Limitations in research.
- 10. Need of related literature.
- 11. Selection of problems in research.
- 12. Write about statistics
- 13. Draw and explain frequency polygon
- 14. Pie diagram
- 15. Write about research process
- 16. Write characteristics of research
- 17. Write about quartile deviation
- 18. Concept of population.
- 19. Concept of sample.
- 20. Historical method.
- 21. Experimental method.
- 22. Survey methods.
- 23. Case study.
- 24. Nature of statistics.
- 25. Draw O-give curve.

मराठी रुपांतर

Question Bank

B.P.Ed-II Sem-IV

CC-403 Research and Statistics in Physical Education

पुढील प्रश्नांची उत्तरे द्या.

10 गुण/प्रत्येकी

- 1 . शारीरिक शिक्षणातील आकडेवारीची गरज आणि महत्त्व लिहा .
- 2. उदाहरणासह केंद्रीय प्रवृत्तीचे उपाय स्पष्ट करा.
- 3. क्रीडा क्षेत्रातील शारीरिक शिक्षणामध्ये संशोधनाची गरज आणि महत्त्व स्पष्ट करा.
- 4. शारीरिक शिक्षणातील संशोधनाची व्याख्या लिहा.
- 5. संबंधित साहित्याच्या सर्वेक्षणाची गरज स्पष्ट करा.
- 6. मीन आणि मीडियन मधील अर्थ आणि फरक लिहा.
- 7. परिवर्तनशीलतेच्या उपायांचा अर्थ लिहा
- 8. परिवर्तनशीलतेच्या उपायांचे वैशिष्ट्य थोडक्यात लिहा.
- 9 परिवर्तनशीलतेच्या उपायांचे प्रकार आणि उपयोग लिहा
- 10. टक्केवारी म्हणजे काय? टक्केवारीची वैशिष्ट्ये आणि उपयोग लिहा.
  - पुढील प्रश्नांची उत्तरे द्या गुण

15

- 1. आलेखांबाबत संशोधकाने कोणते सामान्य नियम लक्षात ठेवले पाहिजेत?
- 2. आलेखांचे प्रकार स्पष्ट करा.
- 3. हिस्टोग्रामची वैशिष्ट्ये. उपयोग आणि मर्यादा लिहा.
- 4. वारंवारता बहुभुज म्हणजे काय? ते कसे काढायचे ते स्पष्ट करा
- 5. संशोधक म्हणून तुम्ही कोणता आलेख वापराल ते स्पष्ट करा.
- 6. शारीरिक शिक्षणातील संशोधनाची भूमिका स्पष्ट करा
- 7. शारीरिक शिक्षणातील संशोधनाचे प्रकार तपशीलवार सांगा.
- 8. शारीरिक शिक्षणातील संशोधनाचे महत्त्व स्पष्ट करा
- 9. शारीरिक शिक्षणातील संशोधन पद्धती स्पष्ट करा.
- 10. संशोधन डिझाइनच्या विविध व्याख्या द्या त्याचा अर्थ स्पष्ट करा
  - पुढील प्रश्नांची उत्तरे द्या.
    15 गुण
  - 1. संशोधन समस्या काय आहे? योग्य उदाहरण द्या तुमचे मुद्दे लिहा.
  - 2. नमुना सिद्धांतावर एक टीप लिहा
  - 3. नमुन्याच्या विविध डिझाईन्सचे तपशीलवार वर्णन करा.
  - 4. लोकसंख्या आणि नमुना तपशीलवार स्पष्ट करा.
  - 5. आकडेवारीची वैशिष्ट्ये लिहा

6. खालील सारणीच्या सरासरीची गणना करा

CI	F
100	5
95-99	2
90-94	5
85-89	4
80-84	8
75-79	5
70-74	7
65-69	4
55-59	5
50-54	5

N=50

7. खालील सारणी मध्याची गणना करा.

CI	F
90-94	1
85-89	3
80-84	7
75-79	8
70-74	9
65-69	6
60-64	4
55-59	8
50-54	2
45-49	2

N=50

8. खालील सारणीवरुन मोड काढा

CI	F
100-104	7
95-99	8
90-94	5
80-84	5
85-89	4
75-79	8
70-74	6
65-69	5
60-64	6
55-59	6
50-54	5

N=65

9. खालील सारणीच्या चतुर्थांश विचलन गणना करा

CI	F
100-104	5
95-99	2
90-94	5
85-89	4
80-84	8
75-79	5
70-74	7
65-69	4
55-59	5
50-54	5

N=50

10.खालील सारणीचे 50% आणि 70% मुल्य्ंा मोजा

CI	F
100-104	7
95-99	8
90-94	5
85-89	4
75-79	8
70-74	6
65-69	5
60-64	6
55-59	6
50-54	5

N=60

टिपा लिहा_.
गुण / प्रत्येकी

- 1. आकडेवारीचे महत्त्व
- 2. हिस्टोग्राम
- 3. संशोधन समस्या
- 4. लायब्ररी वाचन
- 5. टक्केवारी
- 6. शारीरिक शिक्षणामध्ये संशोधनाची गरज आणि महत्त्व.

5

- 7. मध्यवर्ती प्रवृतीचे उपाय
- 8. शारीरिक शिक्षणातील संशोधनाची व्याप्ती.
- 9. संशोधनातील मर्यादा
- 10. संबंधित साहित्याची गरज
- 11. संशोधनातील समस्यांची निवड
- 12. आकडेवारी बद्दल लिहा
- 13. वारंवारता बहुभुज काढा आणि स्पष्ट करा
- 14. पाई डायग्राम
- 15. संशोधन प्रक्रियेबद्दल लिहा
- 16. संशोधनाची वैशिष्ट्ये लिहा
- 17. चतुर्थक विचलनाबद्दल लिहा
- 18. लोकसंख्येची संकल्पना
- 19. नमुना संकल्पना
- 20. ऐतिहासिक पद्धत्
- 21. प्रायोगिक पद्धत्
- 22. सर्वेक्षण पद्धती
- 23. केस स्टडी.
- 24. आकडेवारीचे स्वरूप
- 25. ओगिव्ह वक्र काढा़

B.P.Ed - I (Semester – I)

Paper IV - Marathi Methodology

प्रश्न - खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

10/15 गुण

- व्याख्यान पध्दतीचे फायदे व दोष कोणते मराठी अध्यापनात व्याख्यान पध्दतीचा वापर कसा कराल ते लिहा.
- 2. भाषा शिक्षकाच्या अंगी असणाऱ्या गुणांची यादी सांगून त्या गुणांची चर्चा सोदाहरण स्पष्ट करा.
- 3. मराठी अध्यापनात हक -श्राव्य साधनांचा उपयोग स्पष्ट करा(सोदाहरण).
- 4. शालेय शिक्षणात मातृभाषेचे महत्व स्पष्ट करा.
- 5. महाराष्ट्रातील माध्यमिक शाळातील नियुक्त अभ्यास क्रमाची उद्दिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- 6. हक-श्राव्य साधनांची यादी देऊन कोणत्याही तीन हक-श्राव्य साधनांची मराठी अध्यापनात उपयोग स्पष्ट करा.
- 7. वाचनाचे विविध प्रकार सांगून मुकवाचन विषयी माहिती लिहा.
- 8. मराठी अध्यापनाच्या विविध पध्दती सांगून व्याख्यान पद्धती व चर्चा पध्दतीचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- ९. पद्य अध्यापन स्पष्ट करा.
- १०. मराठी शिक्षकाची पात्रता व गुण स्पष्ट करा.
- ११. लेखन व वाचन पद्धती स्पष्ट करा.
- १२. मराठी भाषा उद्देश स्पष्ट करा.
- १३. श्रुद्ध लेखन स्पष्ट करा.
- १४. मराठी अध्यापनाची तत्वे स्पष्ट करा.
- 15. मराठी अध्यापनाच्या विविध पद्भती सांगून कोणत्याही दोन पध्दतीचे वर्णन करा.
- १६. मराठी भाषा शिक्षकाची गुणवैशिष्ट्ये व आहर्ता स्पष्ट करा.
- 17. मराठी भाषेच्या अध्यापनामध्ये विविध हकश्राव्य साधनांचा वापर कसा कराल ते सांगा.
- 18. मराठी अध्यापनाच्या हेतू ,उद्दिष्टे व तत्वे स्पष्ट करा.

- १९. चांगत्या अध्यापकाचे गुण स्पष्ट करा.
- २०. मराठीचा इतर विषयांशी सहसंबंध स्पष्ट करा.
- 21. अध्यापन पध्दतीची यादी देऊन कोणत्याही दोन पद्धतीचे वर्णन करा.
- 22. मराठी अध्यापनाची वर्ग उद्दिष्ट्ये व त्याची स्पष्टीकरणे स्पष्ट करा.
- २३. मराठी अध्यापनाची ध्येय व उद्दिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- २४. वाचनाचे प्रकार सांगून मौन वाचन व प्रकटवाचन सविस्तरपणे स्पष्ट करा.
- 25. महाराष्ट्रातील माध्यमिक शाळातील नियुक्त अभ्यासक्रमाची उदिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- २६. वाचनाचे प्रकार सांगून मूक वाचन व प्रकट वाचन विषयी माहिती स्पष्ट करा.
- २७. भाषा शिक्षणाची कर्तन्ये व गुण स्पष्ट करा.
- 28. मराठी अध्यापनाच्या विविध पद्धती सांगून कथाकथन व न्याख्यान पद्धती स्पष्ट करा.
- २९. मराठी अध्यापनाचे स्थान व महत्त्व स्पष्ट करा.
- ३०. अध्यापन प्रयुक्त्या स्पष्ट करा.
- ३१. अध्यापक संघटनाविषयी माहिती लिहा.
- ३२. मराठी अध्यापनाची उद्दिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ३३. मराठी अध्यापकाची पात्रता सांगून चांगल्या अध्यापकाचे गुण स्पष्ट करा.
- ३४. अध्यापनाचे सूत्र विस्तृतपणे लिहा.
- 35. अध्यापनाच्या साधनांची यादी देऊन कोणत्याही दोन साधनांचे वर्णन विस्तृतपणे करा.
- 36. मातृभाषेचे शिक्षणातील स्थान सांगून बालकाच्या जीवनात मातृभाषेचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- 37. भाषा विषयक मूल्यमापनाची पद्धती सविस्तर स्पष्ट करा.
- 38. प्राथमिक व माध्यमिक शाळेतील मराठी विषयाचे अध्ययन-अध्यापनातील महत्त्व स्पष्ट करा.
- ३९. मराठी भाषेच्या अध्यपणामध्ये पुढील हक-श्राव्य साधनाचा वापर अध्यपणासाठी कसा करात.
  - 1) चित्रे 2) टेपरेकॉर्डर 3) तक्ते 4) रेडिओ 5) टेलिव्हिजन
- 40. भाषा शिक्षकाच्या अंगी असणाऱ्या गुणांची चर्चा करा.
- 41. महाराष्ट्रातील माध्यमिक शालेय अभ्यासक्रमात मराठीचे स्थान स्पष्ट करा.

- 42. मातृभाषा अध्यापनाची विविध तंत्रे कोणती? मराठी अध्यापनात तुम्ही मुलाखत व नाटयीकरण तंत्राचा वापर कसा कराल ते सोदाहरण स्पष्ट करा.
- 43. मराठी विषय शिक्षकाची गुणवैशिष्ट्ये स्पष्ट करून मराठी विषय शिक्षकांसमोरील आन्हाने कोणती ते सांगा.
- ४४. संगणक व चित्रपटाचा अध्यापनाची साधने म्हणून कसा उपयोग करात.
- 45. मराठी अध्यापनाच्या विविध पद्धती सांगून व्याख्यान व कथन पद्धतीची सविस्तर चर्चा करा.
- ४६. तुम्ही रेडिओ व नाटक यांचा वापर अध्यापनात कसा करात.

प्रश्त – खालील प्रश्तांची उत्तरे थोडक्यात लिहा.

०५ गुण

- 1. घटक चाचणीचे महत्व स्पष्ट करा
- 2. पाठय पुस्तकाचे बहिरंग या विषयी लिहा.
- 3. पाठ टाचन या विषयी थोडक्यात लिहा.
- 4. शुद्ध लेखनाचे महत्व स्पष्ट करा.
- 5. मराठी भाषा संघटनांची गरज स्पष्ट करा.
- 6. मराठी अध्यापनाची उद्दिष्ट स्पष्ट करा.
- 7. कथाकथन पद्धती स्पष्ट करा.
- अध्यापन तंत्र विशद करा.
- 9. शिक्षक संघटना माहिती लिहा.
- १०. व्याकरण अध्यापन
- 11. वार्षिक नियोजन
- १२. अध्यापन संघटना
- १३. पद्य अध्यपन
- १४. अध्यापन सूत्र
- 15. लेखन

- १६. अध्यापनाचे मूल्यमापन स्पष्ट करा
- 17. गद्य अध्यापन
- १८. प्रकट वाचन
- 19. मराठीचा हिंदी विषयाशी संबंध
- 20. घटक नियोजन
- 21. व्याख्यान पद्भती
- 22. घटक चाचणीचे महत्त्व
- 23. पाठांतराचे महत्त्व
- 24. मराठी विषयातील संदर्भ ग्रंथाचा वापर
- 25. श्रवण व भाषण या कौशत्याचा विकास कसा कराल ते सांगा.
- २६. मराठी शिक्षकांपुढील आन्हाने कोणती ते नमूद करा.
- २७. मातृभाषा अध्यापनात टेपरेकॉर्डर वापर कसा कराल ते सांगा.

B.P.Ed.I-Sem-I

Paper No-IV : HISTORY METHOD

QUESTION BANK

Answer the following questions

Marks-10/15 each

- १ What is History of Explain the place and importance of History in the school curriculum and in human life इतिहास म्हणजे काय? इतिहासाचे शालेय अभ्यासक्रम आणि मानवी जीवनातील स्थान आणि महत्त्व स्पष्ट करा.
- २ Illustrate and the objectives of History at secondary school level in curriculum? शालेय अभ्यासक्रमातील माध्यमिक स्तरावरील इतिहास विषयाची उद्दिष्टे सोदाहरण स्पष्ट करा
- What is Learning experiences? Which learning experience will you give while teaching history at secondary school level? अध्ययन अनुभव म्हणजे काय? माध्यिमक स्तरावर इतिहास विषयाचे अध्यापन करताना कोणकोणते अध्ययन अनुभव द्याल.
- ४ Explain the qualities of History Teacher? इतिहास विषय शिक्षकाची गुणवैशिष्टये स्पष्ट करा.
- What is history? Explain the detail correlation of History with other school subjects?इतिहास म्हणजे काय? इतिहास विषयाचा इतर विषयांशी सहसंबंध स्पष्ट करा.
- Which are the methods of teaching history? Illustrate the narration and source method of teaching history at secondary school level? इतिहास अध्यापनाच्या विविध पध्दती कोणत्या? माध्यिमक स्तरावर कथन पध्दती आणि आधार पध्दती कशी वापराल ते सोदाहरण स्पष्ट करा.
- Illustrate and Explain the maxims of teaching history?
   इतिहास अध्यापनाची सूत्रे सोदाहरण स्पष्ट करा
- ट Explain the meaning and scope with special reference modern concept of History इतिहासाच्या आधुनिक संकल्पनेचा विशेष संदर्भ असलेले अर्थ आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.
- ९ What is History Teachers organization? Explain its contribution to professional competencies इतिहास शिक्षक संघटना म्हणजे काय? विविध इतिहास शिक्षक संघटनाचे व्यावसायिक क्षमतेसाठीचे योगदान स्पष्ट करा.
- % What are the different methods of teaching History? Explain merits and demerits of lecture method. इतिहास अध्यापनाच्या विविध पध्दती कोणत्या? व्याख्यान पध्दतीचे गणदोष स्पष्ट करा.

- ११ How will you make effective use of map and picture in history teaching इतिहास अध्यापनात नकाशाच्या व चित्राच्या प्रभावी वापर कसा करावा ते स्पष्ट करा.
- What are the various types of audiovisual aids? How will you use it in the teaching of History दृकश्राव्य साधनाचे प्रकार कोणते? त्याचा इतिहास अध्यापनात कसा वापर करता येईल.
- १३ Explain the concept of remedial teaching history? इतिहास अध्यापनातील उपचारात्मक अध्यापन ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- Pescribe the various methods of teaching History and Explain how will you use the source method effectively in teaching History इतिहास अध्यानाच्या विविध पध्दती सांगून आधार पध्दती ही प्रभावी अध्यापन पध्दती म्हणून वापर कराल ते स्पष्ट करा.
- १५ What qualities are essential to be became a good teacher of History? What measures while you suggest for the professional development of History teaching? इतिहासाचा चांगला अध्यापक होण्यासाठी कोणत्या गुणांची आवश्यकता आहे? इतिहास अध्यापकाच्या व्यावसायिक विकासासाठी तुम्ही कोणते उपाय सुचवाल?
- १६ Write Aim, Objectives and Value of Teaching History at Secondary Level माध्यमिक स्तरावर इतिहास अध्यापनाचे ध्येय, उद्दिष्टे आणि मूल्य लिहा.
- १७ Explain the importance of History in School Curriculum शालेय अभ्यासक्रमातील इतिहास विषयाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- १८ What is the importance of correlation in teaching History? How will you correlate History with Geography and Marathi? इतिहास अध्यापन पध्दतीत समवायाचे महत्त्व कोणते? तुम्ही इतिहासाचा भूगोल व मराठी या विष्याशी समवाय कसा साधाल?
- Pescribe the various method of teaching history and explain how will you use the narration method effectively in teaching history? इतिहास अध्यापनाच्या विविध पध्दती सांगृन कथन ही पध्दती इतिहास अध्यापनात प्रभावीपणे कशी वापराल?
- २० What are the qualities and qualification of History Teacher? इतिहास शिक्षकाच्या अंगी कोणते गुण व अर्हता असाव्यात ते सांगा.
- Pefine the History and explain the place and importance of History in Curriculum इतिहासाची व्याख्या सांगून त्याचे अभ्यासक्रमातील स्थान आणि महत्त्व स्पष्ट करा?
- Explain the need importance of teaching aids in the history curriculum इतिहास अभ्यासक्रमामध्ये शैक्षणिक साहित्यची गरज आणि महत्त्व स्पष्ट करा.
- २३ Write the Aim of History and Explain the Objective of Teaching History

- इतिहासाचे ध्येय लिहून इतिहास अध्यापनाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
- २४ Which are the method of Teaching History? Explain any two of them इतिहास अध्यापनाच्या विविध पध्दती सांगून त्यापैकी दोन स्पष्ट करा.
- Explain in details on Diagnostics test and remedial teaching निदानात्मक चाचणी आणि उपचारात्मत्क चाचणीवर सविस्तर स्पष्टीकरण द्या.
- २६ Explain Co-Curricular actives सह अभ्यासक्रम विषयक बाबी स्पष्ट करा.
- २७ What are the merits of Narration method in History Teaching? Explain the Narration method कथन पध्दती लिहन कथन पध्दतीचे इतिहास अध्यानातील फायदे कोणते.
- २८ What are the characteristics of ideal History Teacher? आदर्श इतिहास शिक्षकाची गुणवैशिष्टे कोणती?
- २९ What are the characteristics of ideal History Text Book? इतिहासाच्या चांगल्या पाठ्यपुस्तकाची गुण वैशिष्टये कोणती?
- Write the various method of teaching history and describe discussion method in detail इतिहास अध्यापनाच्या विविध पध्दती लिहन त्यातील चर्चा पध्दतीचे सिवस्तर वर्णन करा.
- Describe the various method of teaching History and Explain how will you use any of them method effectively in teaching history इतिहास अध्यापनाच्या विविध पध्दती सांगून त्यापैकी एका पध्दतीचे इतिहास अध्यापनात प्रभावीपणे कशी वापराल.
- What are the various types of audiovisual aids? How will you use it in the teaching History? दृकश्राव्य साधनांचे प्रकार कोणते? त्याचा इतिहास अध्यापनात कसा वापर करता येईल.
- What are the type Teaching Aids How will you use in the teaching History? शैक्षणिक साधनाचे प्रकार कोणते? त्याचा इतिहास अध्यापनात कसा वापर करता येईल?
- Which are the methods, of teaching history? Explain any Two of them इतिहास अध्यापनाच्या विविध पध्दती कोणत्या? त्यापैकी दोन स्पष्ट करा
- ३५ Explain evaluation procedures use in teaching and learning of History इतिहास अध्ययन व अध्यापनात मृल्यमापन प्रक्रियेचा उपयोग स्पष्ट करा.

- ३६ Explain the importance of History in School Curriculum शालेय अभ्यासक्रमातील इतिहास विषयाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- ३७ Explain the Technique of teaching learning History इतिहास अध्ययन व अध्यापनाची तंत्रे स्पष्ट करा.
- ३८ Explain the Devices of Teaching and Learning History इतिहास अध्ययन व अध्यानाची उपकरणे स्पष्ट करा.

1	Write Short Notes History Room Need & Importance	Marks-5 each इतिहास खोली गरज व महत्त्व	
2	Co-curricular Activities of History	इतिहास सहशालेय कार्यक्रम	
3	Value of Teaching History	इतिहास अध्यापनाची मूल्ये	
4	Diagnostic Test	निदानात्मक चाचणी	
5	Remedial Teaching	उपचारात्मक अध्यापन	
6	Kinds of History	इतिहासाचे प्रकार	
7	Types of Examination	परीक्षांचे प्रकार	
8	Importance of Historical Exhibition	एैतिहासिक प्रदर्शनाचे महत्त्व	
9	Achievement Test	संपादन चाचणी	
10	Aim & Objectives of Teaching History	इतिहास अध्यापनाचे ध्येय आणि उद्दिष्टे	
11	Importance of Museum	संग्रहालयाचे महत्त्व	
12	Unit Planning	घटक नियोजन	
13	History Teacher	इतिहासाचा शिक्षक	
14	Merits and Demerits of Narration Method	कथन पध्दतीचे गुणदोष	
15	Explain Source Method	आधार पध्दती स्पष्ट करा	
16	Importance of Co curricular Activities of History	इतिहास सहशालेय कार्यक्रमाचे महत्त्व	
17	Black board work in History Teaching	इतिहास अध्यापनातील फलक लेखन	
18	Unit Test	घटक चाचणी	
19	Lecturer Method	व्याख्यान पध्दत	
20	Teaching Aids	शैक्षणिक साधने	
21	Importance of History Tour	इतिहास सहलीचे महत्त्व	
22	Technique of Teaching History	इतिहास अध्यापनाचे तंत्र	
23	Discussion Method	चर्चा पध्दती	

24	Internal Features of History Text-book	इतिहास पुस्तकाचे अंतरंग
25	Exhibition	प्रदर्शने
26	A Good Text book of History	इतिहासाचे चांगले पाठ्यपुस्तक
27	History Teacher Association	इतिहास शिक्षक संघटना

Punyashlok Ahilyadevi Holkar Solapur University, Solapur B.P.Ed-I Sem-I

Paper no. CC- 104 Subject: Mathmatics Method Question Bank

Q.1 Answer the following questions.

10

- 1. Write mathematical definitions.
- 2. What is retrograde method?
- 3. Explain any one of the formulas in mathematics teaching with an example.
- 4. What is an experimental method?
- 5. Explain the meaning of the teaching formula from the known to the unknown with an example.
- 6. Explain the meaning of combination method
- 7. Explain the importance of teaching formulas in teaching mathematics
- 8. Explain the meaning of self-discovery method.
- 9. Where can graphs be used in teaching mathematics?
- 10. Explain the types mathematics teaching method

Q2. Answer the following questions.

15

- 1. Explain the meaning of the Emerging method and its principles.
- 2. Write the pros and cons of the separation method.
- 3. State the classification of tools in mathematics teaching.
- 4. Illustrate how television and computers can be used for teaching mathematics.
- 5. In the teaching of mathematics of calculators in action tools.
- 6. How to use All India Radio for teaching Mathematics.
- 7. Write the steps in the subtle teaching lesson.
- 8. State the purpose of teaching mathematics.
- 9. What are the benefits of lesson planning?
- 10. Explain the use of library in school.

15

- 1. Explain the nature of mathematics.
- 2. Write the pros and cons of the emerging method,.
- 3. Write the functions mathernatics Teachers Association.
- 4. What are the benefits of having a math laboratory in school?
- 5. How do you plan a lesson on profit and loss in arithmetic?
- 6. Write the information of the combination method according to the following points.
  - a. Meaning (2) Principle
- 7. Write short answers. (1) Maths teaching replica use (2) Mathematical paper folding use.
- 8. Explain how a math teacher should be.
- 9. Briefly write the history of mathematics teaching.
- 10. Which point in mathematics can be explained experimentally? Explain it with an example.

Q4. Write notes. 5 marks /each

- 1. Write advantage of unit plan.
- 2. Explain audio visual aids in mathematics teaching.
- 3. Remedial teaching
- 4. Write qualification and qualities of mathematics teacher
- 5. Concept of mathematics
- 6. Aims of mathematics teaching at secondary level
- 7. Mathematics club
- 8. Mathematics exhibitions
- 9. Inductive method
- 10. Deductive method
- 11. Experimental method
- 12. Analytical& synthetically method
- 13.Heuristics method
- 14. Discovery method
- 15. Use of teaching aids in mathematics
- 16. Unit plan
- 17. Year plan
- 18. Lesson plan
- 19. Nature and scope of mathematics
- 20.Remedial teaching
- 21. Professional growth of mathematics teacher
- 22. Types of questions
- 23. Types of examination
- 24. Types of test
- 25. Place of mathematics in secondary school curriculum

Punyashlok Ahilyadevi Holkar Solapur University, Solapur B.P.Ed-I Sem-I

Paper no. CC-104 Subject: Mathmatics Method Question Bank (मराठी रूपांतर)

प्र.१ खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या.

10 ग्ण/प्रत्येकी

- 1. गणितीय व्याख्या लिहा.
- 2. प्रतिगामी पद्धत म्हणजे काय?
- 3. गणित शिकवण्यातील कोणतेही एक सूत्र उदाहरणासह समजावून सांगा.
- 4. प्रायोगिक पद्धत म्हणजे काय?
- 5. ज्ञात ते अज्ञात या शिक्षण सूत्राचा अर्थ उदाहरणासह स्पष्ट करा.
- 6. संयोजन पद्धतीचा अर्थ स्पष्ट करा
- 7. गणित शिकवताना सूत्र शिकवण्याचे महत्त्व स्पष्ट करा
- 8. स्व-शोध पद्धतीचा अर्थ स्पष्ट करा.
- 9. गणित शिकवताना आलेख क्ठे वापरता येतील?
- 10. गणित शिकवण्याच्या पद्धतीचे प्रकार स्पष्ट करा

Q2. पुढील प्रश्नांची उत्तरे द्या.

15 गुण/प्रत्येकी

- 1. उदयोन्मुख पद्धतीचा अर्थ आणि त्याची तत्त्वे स्पष्ट करा.
- 2. पृथक्करण पद्धतीचे फायदे आणि तोटे लिहा.
- 3. गणित अध्यापनातील साधनांचे वर्गीकरण सांगा.
- 4. गणित शिकवण्यासाठी टेलिव्हिजन आणि कॉम्प्युटरचा कसा वापर केला जाऊ शकतो हे स्पष्ट करा.
- 5. कृती साधनांमध्ये कॅल्क्य्लेटरचे गणित शिकवणे.
- 6. गणित शिकवण्यासाठी ऑल इंडिया रेडिओचा वापर कसा करायचा.
- 7. सूक्ष्म शिकवण्याच्या धड्यातील पायऱ्या लिहा.
- 8. गणित शिकवण्याचा उद्देश सांगा.
- 9. पाठ नियोजनाचे फायदे काय आहेत?
- 10. शाळेत ग्रंथालयाचा वापर स्पष्ट करा.

- 1. गणिताचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- 2. उदयोन्म्ख पद्धतीचे साधक आणि बाधक लिहा.
- 3. गणित शिक्षक संघाची कार्ये लिहा.
- 4. शाळेत गणित प्रयोगशाळा असण्याचे काय फायदे आहेत?
- 5. त्म्ही अंकगणितातील नफा-तोटा या धड्याचे नियोजन कसे करता?
- 6. खालील मुद्द्यांनुसार संयोजन पद्धतीची माहिती लिहा.
- (1) अर्थ (2) तत्व
- 7. लहान उत्तरे लिहा. (1) गणित शिकवताना प्रतिकृती वापरणे (2) गणिताचा पेपर फोल्डिंगचा वापर.
- 8. गणित शिक्षक कसा असावा हे स्पष्ट करा.
- 9. गणित शिकवण्याचा इतिहास थोडक्यात लिहा.
- 10. गणितातील कोणता मुद्दा प्रायोगिकरित्या स्पष्ट केला जाऊ शकतो? ते उदाहरणासह समजावून सांगा.

Q4. टिपा लिहा. 5 गुण/प्रत्येकी

- 1. घटक योजनेचे फायदे लिहा.
- 2. गणिताच्या अध्यापनातील ऑडिओ व्हिज्य्अल एड्स समजावून सांगा.
- 3. उपचारात्मक शिक्षण
- 4. गणित शिक्षकाची पात्रता आणि गुण लिहा
- 5. गणिताची संकल्पना
- 6. माध्यमिक स्तरावर गणित शिकवण्याचे उद्दिष्ट
- 7. गणित क्लब
- 8. गणिताचे प्रदर्शन
- 9. प्रेरक पद्धत
- 10. वजावटी पद्धत
- 11. प्रायोगिक पदधत
- 12. विश्लेषणात्मक
- 13. हेरिस्टिक पद्धत
- 14. शोध पद्धत
- 15. गणितातील अध्यापन साधनांचा वापर
- 16. य्निट योजना
- 17. वार्षिक नियोजन
- 18. पाठ योजना
- 19. गणिताचे स्वरूप आणि व्याप्ती
- 20.3पचारात्मक शिक्षण
- 21. गणित शिक्षकाची व्यावसायिक वाढ
- 22. प्रश्नांचे प्रकार
- 23. परीक्षेचे प्रकार
- 24. चाचणीचे प्रकार
- 25. माध्यमिक शालेय अभ्यासक्रमात गणिताचे स्थान

Question Bank BPEd I Sem I

CC - 104: Methods of Teaching School Subject: English Method.

Q. Answer the following question. (10/15 Marks)

- 1. Explain the place of English as a foreign language in the school curriculum.
- 2. Explain the importance of English as an international language.
- 3. Explain the correlation of English language with other subjects.
- 4. Explain the aim and objectives of teaching English as a second language.
- 5. Describe the place of English in secondary School curriculum.
- 6. What is a prose lesson? State the objectives of the prose lesson.
- 7. What are the steps involved in teaching a prose lesson? State in detail.
- 8. What is the present situation of teaching poetry?
- 9. State the steps of teaching poetry.
- 10. How will you distinguish between the teaching of prose and poetry in English?
- 11. What is the importance of teaching grammar? State the place of grammar in teaching of English.
- 12. What are the objectives of teaching grammar? State the important points in teaching grammar.
- 13. Differentiate between teaching traditional and functional grammar.
- 14. What is the new method of teaching grammar? State in detail.
- 15. Explain the methods of teaching grammar in detail.
- 16. What are the general objectives of teaching-learning of English?
- 17. Explain grammar translation method and give its merits and demerits.
- 18. Explain Dr West's new method and state its merits and demerits.
- 19. Explain the types of instructional aids in detail.
- 20. Explain the audio aids in detail.
- 21. What instructional aids are useful in teaching English?
- 22. What is a unit test? State the importance of unit test.
- 23. State the criteria of a good test of English.
- 24. What are the essential qualities of a good English teacher?

Q. Write Short Notes. (5 Marks)

- 1. Qualifications of English teacher at secondary level.
- 2. Advantages of unit test.
- 3. Importance of unit test.
- 4. Importance of an annual plan.
- 5. Unit plan.
- 6. Advantages of television.
- 7. Bilingual method.
- 8. Translation method.
- 9. Loud reading.

- 10. Silent reading.
- 11. Word method.
- 12. The alphabetic method.
- 13. Objectives of reading skill.
- 14. Functional grammar.
- 15. Formal grammar.
- 16. Linguistic aim.
- 17. Types of reading.
- 18. The direct method.
- 19. English subject teachers association.
- 20. Professional growth of the English teacher.
- 21. Symposium.
- 22. Importance of an English teacher.

Question Bank. BPEd I Sem I

CC-101: History, Principles and Foundation of Physical Education and Olympic Movement.

- Q. Write the answers to the following questions. (10/15 marks)
- 1. Explain the concept of physical education and its scope.
- 2. Explain in detail the aims and objectives of physical education.
- 3. Explain the importance of physical education in the present age.
- 4. Explain the misconceptions about physical education.
- 5. Explain the relationship of physical education with other subjects.
- 6. Explain the nature of physical education in the Vedic period.
- 7. Explain how physical education was in the medieval age.
- 8. Describe physical education status in the British period.
- 9. Explain the changes in physical education in the post-independence period.
- 10. Explain the idealism in physical education.
- 11. Explain naturalism in physical education.
- 12. Explain in detail the body type proposed by Sheldon.
- 13. Explain the learning curve in detail.
- 14. Explain the principles of the learning in detail.
- 15. Explain the stages of development by explaining the concepts of growth and development.
- 16. Explain the concept of Sports for All in detail.
- 17. Describe the historical development of the ancient Olympics.
- 18. Describe the historical development of the modern Olympics.
- 19. Explain how leadership development takes place in physical education.

1. Paralympic Games.
2. Youth Olympic Games.
3. National Olympic Committee.
4. Arjuna Award.
5. Shivchhatrapati Award.
6. Rajiv Gandhi Khel Ratna Award.
7. Dronacharya Award.
8. Padma Award.
9. Society and culture.
10. Types of learning.
11. Olympic flag.
12. Social Recognition.
13. Emotion.
14. The role of the National Olympic Committee.
15. Realism.
16. Pragmatism.
17. Humanism.
18. Laws of Learning.

20. Explain how physical education creates social cohesion.

Q. Write Short notes. (5 marks)

21. Explain in detail the structure and function of the International Olympic Committee.

- 19. Plateau
- 20. Physical education in India.
- प्र. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (१०/१५ ग्ण)
- १. शारीरिक शिक्षणाची संकल्पना स्पष्ट करून त्याची व्याप्ती सांगा.
- २. शारीरिक शिक्षणाची ध्येय व उददिष्ट सविस्तर स्पष्ट करा.
- 3. वर्तमान युगातील शारीरिक शिक्षणाचे महत्व सांगा.
- ४. शारीरिक शिक्षण या बाबतचे गैरसमज सांगा.
- ५. शारीरिक शिक्षणाचा इतर विषयांशी असलेला संबंध स्पष्ट करा.
- ६. वैदिक काळातील शारीरिक शिक्षणाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- ७. मध्यय्गीन काळातील शारीरिक शिक्षण कसे होते ते सांगा.
- ८. ब्रिटिश आमदनीतील शारीरिक शिक्षणाचे वर्ग वर्णन करा.
- ९. स्वातंत्र्योत्तर काळातील शारीरिक शिक्षणातील बदल सांगा.
- १०. शारीरिक शिक्षणातील आदर्शवाद स्पष्ट करा.
- ११. शारीरिक शिक्षणातील निसर्गवाद स्पष्ट करा.
- १२. शेल्डन ने मांडलेले शरीर प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.
- १३. अध्ययन वक्र सविस्तर स्पष्ट करा.
- १४. अध्ययनाची तत्वे सविस्तर स्पष्ट करा.
- १५. वाढ आणि विकास संकल्पना स्पष्ट करून विकासाच्या अवस्था सांगा.
- १६. स्पोर्ट्स फॉर ऑल ही संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करा.
- १७. प्राचीन ऑलिम्पिकच्या ऐतिहासिक विकासाचे वर्णन करा.
- १८. आधुनिक ऑलिंपिकच्या ऐतिहासिक विकासाचे वर्णन करा.
- १९. शारीरिक शिक्षणामध्ये नेतृत्व विकास कसा होतो ते सांगा.
- २०. शारीरिक शिक्षणामुळे सामाजिक एकोपा कसा निर्माण होतो ते सांगा.
- २१. आंतरराष्ट्रीय ऑलिम्पिक कमिटी ची रचना व कार्य सविस्तर स्पष्ट करा.
- प्र. टिपा लिहा. (५ गुण)
- १. पॅरा ऑलम्पिक गेम्स.
- २. यथ ऑलंपीक गेम्स.
- ३. नॅशनल ऑलिम्पिक कमिटी.
- ४. अर्जुन पुरस्कार.
- ५. शिवछत्रपती प्रस्कार.
- ६. राजीव गांधी खेळ रत्न पुरस्कार.
- ७. द्रोणाचार्य पुरस्कार.
- ८. पद्म पुरस्कार.
- ९. समाज आणि संस्कृती.
- १०. अध्ययनाचे प्रकार.
- ११. ऑलिंपिक ध्वज.
- १२. समाजातील ओळख.
- १३. भावना
- १४. राष्ट्रीय ऑलम्पिक कमिटी ची भूमिका.

- १५. वास्तव वाद.
- १६. कार्यवाद.
- १७. मानवतावाद.
- १८. अध्ययनाचे नियम.
- १९. पठारावस्ता.
- २०. भारतातील शारीरिक शिक्षण.

BPEd I Sem I

CC: 102: Anatomy Physiology Sports Medicine Physiotherapy and Rehabilitation.

Q. Answer the following questions. (10/15 marks).

- 1. Explain the need and importance of anatomy in physical education and sports.
- 2. Explain the need and importance of physiology in physical education and sports.
- 3. Explain the need and importance of physiotherapy in physical education and sports.
- 4. Draw a nice diagram of the digestive system, name the parts and explain the structure of the organization.
- 5. Draw a diagram of the respiratory system, name the parts and explain its structure.
- 6. Draw a neat diagram of the heart and name the parts and explain its structure.
- 7. Explain the importance of sports medicine in physical education and sports.
- 8. Explain in detail the principles of physiotherapy.
- 9. Explain the importance of physiotherapy to rehabilitate the athlete.
- 10. Explain muscle fatigue with various examples in sports.
- 11. Explain in detail the isotonic contraction with example from sports.
- 12. Explain with the example in sports isometric contraction.
- 13. Explain with examples from sports iso kinetic contraction.
- 14. Explain the benefits of artificial respiration in detail.
- 15. Explain in detail the need and importance of first aid knowledge to the physical education teacher.
- 16. Explain the principles of massage in detail.
- 17. Explain in detail the methods of rehabilitation of players.
- 18. Explain in detail how to rehabilitate any two injuries by listing the injuries in the game of basketball.
- 19. Explain the concept of anatomy in detail.
- 20. Explain the concept of physiology in detail.

Q. Write short notes. (5 marks).

- 1. The structure and function of teeth.
- 2. Small intestine.
- 3. Large intestine.
- 4. Liver.
- Alveoli.
- 6. Lungs.
- 7. Materials in the first aid kit.
- 8. Causes of injuries.
- 9. Prevention to avoid injury.
- 10. Secondary respiration.
- 11. Sports Medicine.
- 12. Doping.

- 13. Ankle injury.
- 14. Digestion in the mouth.
- 15. Massage.
- 16. The benefits of massage.
- 17. Massage techniques.
- 18. Disadvantages of doping.
- 19. Muscle cramp.
- 20. Muscle twisting.

प्र. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (१०/१५ ग्ण).

- 1. शारीरिक शिक्षण व क्रीडेमध्ये शरीर रचना शास्त्राची गरज व महत्व स्पष्ट करा.
- 2. शारीरिक शिक्षण व क्रीडेमध्ये शरीरक्रियाशास्त्र ची गरज व महत्त्व स्पष्ट करा.
- 3. शारीरिक शिक्षण व क्रीडेमध्ये भौतिक उपचार शास्त्राची गरज व महत्त्व स्पष्ट करा.
- 4. पचनसंस्थेची सुबक आकृती काढून भागांना नावे द्या व संस्थेची रचना स्पष्ट करा.
- 5. श्वसन संस्थेची स्बक ऑकृती कोढून भागांना नावे द्या व त्याची रचना स्पष्ट करा.
- 6. हदयाची सुबक ऑकृती काढून भागांना नावे द्या व त्याची रचना स्पष्ट करा.
- 7. क्रीडा वैदयंक शास्त्रांची शारीरिक शिक्षण व क्रीडेतील महत्व स्पष्ट करा.
- 8. भौतिक उपचाराची तत्वे सविस्तर स्पष्ट करा.
- 9. खेळाडूचे पुनर्वसन करण्यासाठी भौतिक उपचाराचे महत्व स्पष्ट करा.
- 10. स्नायूंचा थंकवा क्रीडेतील विविध उदाहरणांसह स्पष्ट करा.
- 11. आयसो टोनिक आकुंचन व प्रसरण क्रीडेतील उदाहरणासह सविस्तर स्पष्ट करा.
- 12. आयसोमेट्रीक आक्ंचन क्रीडेतील उदाहरणासह स्पष्ट करा.
- 13. आयसो कायनेटिक आक्ंचन व प्रसरण क्रीडेतील उदाहरणासह स्पष्ट करा.
- 14. कृत्रिम श्वसनाचे फायदे सविस्तर स्पष्ट करा.
- 15. शारीरिक शिक्षण शिक्षकाला प्रथमोपचार ज्ञानाची गरज व महत्त्व सविस्तर स्पष्ट करा.
- 16. मर्दना ची तत्वे सविस्तर स्पष्ट करा.
- 17. खेळाडूंच्या प्नर्वसनाच्या पद्धती सविस्तर स्पष्ट करा.
- 18. बास्केटबॉल खेळातील दुखापतींचा ची यादी करून कोणत्याही दोन दुखापतीचे पुनर्वसन कसे कराल ते सविस्तर स्पष्ट करा.
- 19. शरीर रचना शास्त्र संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करा.
- 20. शरीर क्रिया शास्त्र संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र. टिपा लिहा. (५ गुण).

- 1. दातांची रचना व कार्य.
- लहान आतडे.
- 3. मोठे आतडे.
- 4. यकृत.
- 5. वाय्कोश.
- 6. फुप्फ्स.
- 7. प्रथमोपचार पेटीतील साहित्य.
- 8. दुखापतींची कारणे.
- 9. दुंखापती होऊ नये म्हणून घ्यावयाची काळजी.
- 10. दुय्यम श्वसन.

- 11. क्रीडा वैद्यकशास्त्र.
- 12. डोपिंग.
- 13. घोट्याची दुखापत. 14. तोंडातील पचन.
- 15. मर्दन.
- 16. मर्दना चे फायदे.
- 17. मर्दन तंत्रे.
- 18. डोपिंग चे तोटे.
- 19. स्नायूचा गोळा. 20. स्नायू मुरगळणे.

Question Bank BPEd I Sem I

CC - 104: Methods of Teaching School Subject: Hindi Method.

प्रश्न. निम्नलिखित सवालों के जवाब लिखिए। (१०/१५ ग्ण)

- १. हिंदी शिक्षा विधि के उददेश्यों का महत्व बताएं?
- २. हिंदी शिक्षा के राष्ट्रीय उद्देश्य कौन-कौन से हैं विस्तार में स्पष्ट कीजिए।
- 3. हिंदी शिक्षा के साहित्यिक उद्देश्य कौन कौन से है?
- ४. हिंदी शिक्षा के व्यावहारिक उद्देश्य विस्तार में बताएं।
- ५. राष्ट्रभाषा और संपर्क भाषा के रूप में हिंदी का स्थान और महत्व बताएं।
- ६. माध्यमिक पाठ्यक्रम में त्रिभाषा सूत्र के अन्सार हिंदी का स्थान विस्तार में लिखें।
- ७. हिंदी का अन्य विषयों से एवं अंतर्गत अन्बंध किस प्रकार है? विस्तार में बताएं।
- ८. त्रिभाषा सूत्र स्पष्ट कीजिए।
- ९. स्वाभाविक प्रणाली का स्वरूप स्पष्ट कीजिए और उसके प्रमुख सूत्र विशद कीजिए।
- १०. स्वाभाविक प्रणाली के गुण और दोष विस्तार में लिखिए।
- ११. व्याकरण अनुवाद प्रणाली का स्वरूप बताएं और उसके गुण एवं दोष विस्तार में लिखिए।
- १२. व्याकरण अनुवाद प्रणाली के सूत्र विशद कीजिए।
- १३. संभाषण आत्मक प्रणाली का स्वरूप बताएं एवं उसके गृण विच्छेद कीजिए।
- १४. संभाषण आत्मक प्रणाली की कमजोरियां लिखें।
- १५. डॉ. वेस्ट प्रणाली के ग्ण एवं दोष विस्तार में लिखें।
- १६. डॉ. वेस्ट प्रणाली का स्वरूप स्पष्ट कीजिए एवं उसके प्रमुख सूत्र लिखिए।
- १७. हिंदी अध्यापक के गुण बताइए।
- १८. हिंदी के अध्यापक की पात्रता विशद कीजिए।
- १९. शिक्षा साधनों का महत्व विस्तार में लिखिए।
- २०. शिक्षा साधनों के प्रकार बताकर प्रमुख महत्वपूर्ण शिक्षा साधन विस्तार में लिखिए।

प्रश्न. निम्नलिखित सवालों के जवाब संक्षेप में लिखिए। (५ गृण)

- १. हिंदी शिक्षक संगठन।
- २. हिंदी अध्यापक का व्यवसायिक विकास।
- ३. निदानात्मक परीक्षा।
- ४. उपचारात्मक अध्यापन।
- ५. घटक कसौटी।
- ६. घटक कसौटी की रचना।
- ७. हिंदी भाषा मूल्यांकन प्रणाली।
- ८. व्याकरण का अध्यापन।
- ९. रिकॉर्ड प्लेयर।
- १०. पद्य का अध्यापन।
- ११. लेखन का महत्व।
- १२. श्रवण।
- १३. मौखिक वाचन।
- १४. मौन वाचन।
- १५. भाषा प्रयोगशाला।

- १६. मौखिक अभिव्यक्ति।
- १७. श्रवण आकलन।
- १८. वाद विवाद सभा।
- १९. अनुवाद। २०. अभिव्यक्ति।

BPEd I Sem I

CC 104: Methods of Teaching School Subject: Science method.

Q. Answer the following questions. (10/15 marks)

- 1. What is science? Discuss in detail.
- 2. Explain the place of science in life.
- 3. Explain the need for science teaching methods.
- 4. Write down the advantages and disadvantages of the lecture method.
- 5. Explain in detail how the instructional lesson is organized.
- 6. Describe the laboratory method in detail.
- 7. Explain the role of the teacher in the project method.
- 8. Explain the need and importance of audio-visual aids in science teaching.
- 9. Explain in detail the effect of audio-visual aids on students for study.
- 10. Explain how to use computers in teaching science.
- 11. Explain the criteria for a good textbook.
- 12. Explain the importance of discussion in teaching science.
- 13. Explain in detail the modern techniques of teaching science.
- 14. Explain the characteristics of a science teacher.
- 15. Explain the aims and objectives of science teaching.
- 16. Explain how you can use audio-visual aids to teach science.
- 17. Explain in detail how you will do the annual planning of science subject..
- 18. Explain the advantages and disadvantages of the project method.
- 19. Explain the advantages and disadvantages of laboratory method.
- 20. Explain the correlation of science with other subjects.

Q. Write notes. (5 marks)

- 1. Diagnostic tests.
- 2. Diagnostic teaching.
- 3. Types of questions.
- 4. Types of exams.
- 5. Science club.
- 6. Sky observation.
- 7. Science demonstration.
- 8. Unit plan.
- 9. Science lesson plan.
- 10. Teaching physics.
- 11. Teaching of Biology.
- 12. Teaching of chemistry.
- 13. Benefits of Lesson Planning
- 14. Steps of lesson plan.
- 15. Science Laboratory.
- 16. Science and Physical Education correlation.
- 17. The place of science subject in secondary curriculum.
- 18. Scope of science subject.
- 19. Science Museum.
- 20. Lecture method.

- प्र. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (१०/१५ गुण)
- १. शास्त्र म्हणजे काय सविस्तर चर्चा करा.
- २. शास्त्राचे जीवनातील स्थान स्पष्ट करा.
- ३. शास्त्र अध्यापन पद्धती ची गरज स्पष्ट करा.
- ४. व्याख्यान पद्धतीचे फायदे व तोटे लिहा.
- ५. दिग्दर्शन पाठाचे आयोजन कसे केले जाते सविस्तर स्पष्ट करा.
- ६. प्रयोगशाळा पद्धतीचे सविस्तर वर्णन करा.
- ७. प्रकल्प पद्धतीतील शिक्षकाची भूमिका स्पष्ट करा.
- ८. शास्त्र अध्यापनात दक श्राव्य साधनांची गरज व महत्त्व स्पष्ट करा.
- ९. अध्ययनासाठी दकश्राव्य साधनांचा विद्यार्थ्यांवर होणारा परिणाम सविस्तर स्पष्ट करा.
- १०. शास्त्र अध्यापनात संगणकाचा वापर कसा कराल ते सांगा.
- ११. चांगल्या पाठ्यपुस्तकाचे निकष स्पष्ट करा.
- १२. शास्त्र अध्यापनात चर्चेचे महत्व स्पष्ट करा.
- १३. शास्त्र अध्यापनाची आध्निक तंत्रे कोणती सविस्तर स्पष्ट करा.
- १४. शास्त्र शिक्षकाची गुणवैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- १५. शास्त्र अध्यापनाची ध्येय व उद्दिष्ट स्पष्ट करा.
- १६. शास्त्र अध्यापनासाठी दकश्राव्य साधनांचा वापर त्म्ही कसा कराल ते सांगा.
- १७. शास्त्र अध्यापनाचे वार्षिक नियोजन कसे कराल तें सविस्तर स्पष्ट करा.
- १८. प्रकल्प पद्धतीचे फायदे व तोटे स्पष्ट करा.
- १९. प्रयोगशाळा पदधतीचे फायदे व तोटे स्पष्ट करा.
- २०. शास्त्राचा इतर विषयांशी असणारा समन्वय स्पष्ट करा.

प्र. टिपा लिहा. (५ गुण)

- १. निदानात्मक चाचण्या.
- २. उपचारात्मक अध्यापन.
- ३. प्रश्नांचे प्रकार.
- ४. परीक्षेचे प्रकार.
- ५. शास्त्र मंडळ.
- ६. आकाश निरीक्षण.
- ७. विज्ञान प्रदर्शन.
- ८. घटक नियोजन.
- ९. शास्त्राचे पाठ टाचण.
- १०. भौतिक शास्त्राचे अध्यापन.
- ११. जीवशास्त्राचे अध्यापन.
- १२. रसायनशास्त्राचे अध्यापन.
- १३. पाठ नियोजनाचे फायदे.
- १४. पाठाच्या पायऱ्या.
- १५. विज्ञान प्रयोगशाळा.
- १६. शास्त्र व शारीरिक शिक्षण समन्वय.
- १७. माध्यमिक अभ्यासक्रमात विज्ञान विषयाचे स्थान.
- १८. शास्त्र विषयाची व्याप्ती.
- १९. विज्ञान संग्रहालय.
- २०. व्याख्यान पद्धत.

Question Bank BPEd II Sem III

CC: 304: Curriculum Design.

Q. Write the answers to the following questions. (10/15 marks)

- 1. Explain the meaning and nature of the syllabus.
- 2. What is a curriculum? Explain in detail the need and importance of the course.
- 3. How does educational philosophy affect the curriculum?
- 4. How do national and political factors affect the curriculum?
- 5. Explain the objectives of the course.
- 6. How do different factors affect the curriculum?
- 7. Explain the role of the teacher in curriculum development.
- 8. What are the different stages of curriculum development?
- 9. Explain the principles of curriculum design by explaining what a curriculum is.
- 10. Explain the assessment of curriculum.
- 11. How do you explore the various needs for constructing a physical education curriculum?
- 12. What would you consider when setting up an expert committee to create a physical education curriculum?
- 13. Is it necessary to give an evaluation plan in the syllabus?
- 14. Explain the importance of curriculum design.
- 15. Explain the traditional concept of the course in detail.
- 16. Explain in detail the modern concept of the curriculum.
- 17. Explain the role of the teacher in curriculum implementation.
- 18. Explain the factors that affect the curriculum.

- Explain the areas of health education.
   Explain the areas of physical education.
   Write notes. (5 marks)
   Recreation.
   Gymnasium.
   Swimming pool
   Technical literacy.
   Purchase of sports equipment.
   Playground.
   Teaching practice.
   Stages of teaching practice.
   The role of the teacher in the curriculum development process.

10. The role of the teacher in the curriculum construction.

- 11. The traditional concept of the curriculum.
- 12. Modern concept of curriculum.
- 13. Characteristics of Research.
- 14. Curriculum and action research.
- 15. Curriculum and applied research.
- 16. The importance of curriculum research.
- 17. Current status of curriculum research in India.
- 18. Curriculum.

- 19. Curriculum Design.
- 20. National Policies.
- प्र. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (१०/१५ गुण)
- १. अभ्यासक्रमाचा अर्थ व स्वरूप सांगून त्याची व्याप्ती स्पष्ट करा.
- २. अभ्यासक्रम म्हणजे काय? हे सांगून अभ्यासक्रमाची गरज व महत्व सविस्तर स्पष्ट करा.
- 3. अभ्यासक्रमावर शैक्षणिक तत्त्वज्ञान कसा परिणाम करते?
- ४. अभ्यासक्रमावर राष्ट्रीय व राजकीय घटक कसे परिणाम करतात?
- ५. अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
- ६. अभ्यासक्रमावर विविध प्रकारचे घटक कसे परिणाम करतात?
- ७. अभ्यासक्रम विकसन यामध्ये शिक्षकाची भूमिका स्पष्ट करा.
- ८. अभ्यासक्रम निर्मितीच्या विविध पायऱ्या कोणत्या?
- ९. अभ्यासक्रम म्हणजे काय हे सांगून अभ्यासक्रम रचनेची तत्त्वे स्पष्ट करा.
- १०. अभ्यासक्रमाचे मूल्यनिर्धारण करणारे घटक स्पष्ट करा.
- ११. शारीरिक शिक्षणाचा अभ्यासक्रम निर्मितीसाठी विविध गरजांचा शोध त्म्ही कसा घ्याल?
- १२. शारीरिक शिक्षणाचा अभ्यासक्रम निर्मितीसाठी तज्ञ समितीचे गठण करताना तुम्ही कोणत्या बाबी लक्षात घ्याल?
- १३. अभ्यासक्रमामध्ये मूल्यमापन योजना देणे आवश्यक आहे?
- १४. अभ्यासक्रम आराखंडा म्हणजे काय हे सांगून त्याचे महत्व स्पष्ट करा.
- १५. अभ्यासक्रमाची पारंपारिक संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करा.
- १६. अभ्यासक्रमाची आधुनिक संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करा.
- १७. अभ्यासक्रमाच्या अंमलबजावणीमध्ये शिक्षकाची भूमिका स्पष्ट करा.
- १८. अभ्यासक्रम आराखडा यावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.
- १९. आरोग्य शिक्षणाची क्षेत्रे स्पष्ट करा.
- २०. शारीरिक शिक्षणाची क्षेत्रे स्पष्ट करा.
- प्र. टिपा लिहा. (५ गुण)
- १. मनोरंजन.
- २. जिम्नॅशियम.
- ३. जलतरण तलाव.
- ४. तांत्रिक साक्षरता.
- ५. क्रीडा साहित्याची खरेदी.
- ६. खेळाचे मैदान.
- ७. अध्यापन सराव.
- ८. अध्यापन सरावाचं स्तर.
- ९. अभ्यासक्रम निर्मिती प्रक्रियेतील शिक्षकाची भूमिका.
- १०. अभ्यासक्रम संरचनेमधील शिक्षकाची भूमिका.
- ११. अभ्यासक्रमाची पारंपारिक संकल्पना.
- १२. अभ्यासक्रमाची आध्निक संकल्पना.
- १३. संशोधनाची वैशिष्ट्ये.
- १४. अभ्यासक्रम आणि कृतिसंशोधन.

- १५. अभ्यासक्रम आणि उपयोजित संशोधन.
- १६. अभ्यासक्रमातील संशोधनाचे महत्त्व.
- १७. भारतातील अभ्यासक्रमावरील संशोधनाची वर्तमान स्थिती.
- १८. अभ्यासक्रम.
- १९. अभ्यासक्रम आराखडा.
- २०. राष्ट्रीय धोरणे.

BPEd II Sem III CC- 303: Sports Psychology and Sociology. Question Bank

Q. Write the answers to the following questions. (10/15 marks).

- 1. Explain the importance of educational psychology.
- 2. Explain the importance of sports psychology.
- 3. Explain the scope of psychology.
- 4. Explain the stages of growth and development.
- 5. The importance of growth and development in physical education.
- 6. Explain the effect of heredity on individual differences.
- 7. Explain the effect of the environment on personality.
- 8. Write down the effect of human behavior on society.
- 9. Explain in detail the types of group dynamics.
- 10. Explain sports and festivals in detail.
- 11. Write an example of how socialization comes from sports.
- 12. Explain the importance of anxiety in sports performance.
- 13. Explain the side effects of anxiety in sports failure.
- 14. Explain the effect of stress on sports performance.
- 15. Explain the factors that affect motivation.
- 16. Explain the learning curve in detail.
- 17. Explain personality and sports performance in detail.
- 18. Explain the different types of motivation.
- 19. Explain the impact of sports culture on lifestyle.

20. Explain sports culture and sports performance.

Q. Write notes. (5 Marks)

- 1. Learning curve.
- 2. Plateau.
- 3. The final boundary of the Learning curve.
- 4. Attempt error method.
- 5. Mistakes and learn method.
- 6. Group mobility.
- 7. Early stages of the Learning curve.
- 8. Social identity.
- 9. Traditional culture.
- 10. National unity.
- 11. Physical education and national integration.
- 12. Law of Conditioning.
- 13. The meaning of sports psychology.
- 14. Childhood.
- 15. Adolescence and sports.
- 16. Adulthood and mental health.
- 17. Transfer of Learning.
- 18. Transfer of learning and sports proficiency.
- 19. Positive Transfer.
- 20. Negative Transfer.

- प्र. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (१०/१५ गुण).
- १. शैक्षणिक मानसशास्त्राचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- २. क्रीडा मानसशास्त्राचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- 3. मानसशास्त्राची व्याप्ती स्पष्ट करा.
- ४. वाढ व विकासाच्या अवस्था स्पष्ट करा.
- ५. शारीरिक शिक्षणात वाढ व विकासाचे महत्त्व.
- ६. व्यक्तीभेदावर अनुवंशिकतेचा होणारा परिणाम स्पष्ट करा.
- ७. व्यक्तिमत्वावर वातावरणाचा होणारा परिणाम स्पष्ट करा.
- ८. मानवी वर्तनाचा समाजावर होणारा परिणाम सविस्तर लिहा.
- ९. समूह व गतिमानशीलते चे प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.
- १०. क्रींडा आणि उत्सव सविस्तर स्पष्ट करा.
- ११. क्रीडेतून समाजीकरण कसे होते ते उदाहरणासह लिहा.
- १२. क्रीडा प्राविण्यात चिंतेचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- १३. क्रीडा अपयश यामध्ये चिंतेचे दुष्परिणाम स्पष्ट करा.
- १४. क्रीडा प्राविण्यावर ताण-तणावाँचा होणारा परिणाम स्पष्ट करा.
- १५. प्रेरणेवर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.
- १६. अध्ययन वक्र सविस्तर स्पष्ट करा.
- १७. व्यक्तिमत्व व क्रीडा प्राविण्य सविस्तर स्पष्ट करा.
- १८. प्रेरणेचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
- १९. जीवनशैलीवर क्रीडा संस्कृतीचा होणारा परिणाम स्पष्ट करा.
- २०. क्रीडा संस्कृती व क्रीडा प्राविण्य स्पष्ट करा.
- प्र. टिपा लिहा. (५ ग्ण)
- १. अध्ययन वक्र.
- २. पठारावस्था.
- ३. अध्ययन वक्राची अंतिम सीमा.
- ४. प्रयत्न प्रमाद पद्धत.
- ५. चुका व शिका पद्धत.
- ६. समूह गतिमानशीलता.
- ७. अध्ययन वक्राचा सुरुवातीचा टप्पा.
- ८. सामाजिक ओळख.
- ९. पारंपारिक संस्कृती.
- १०. राष्ट्रीय एकात्मता.
- ११. शारीरिक शिक्षण व राष्ट्रीय एकात्मता.
- १२. अभिजात अभिसंधान उपपत्ती.
- १३. क्रीडा मानसशास्त्राचा अर्थ.
- १४. बाल्यावस्था.
- १५. पौगंडावस्था व क्रीडा.
- १६. प्रौढावस्था व मानसिक आरोग्य.
- १७. अध्ययन संक्रमण.
- १८. अध्ययन संक्रमण व क्रीडा प्रावीण्य.
- १९. धन संक्रमण.
- २०. ऋण संक्रमण.

P.A.H. SOLAPUR UNIVERSITY, SOLAPUR

B.P.Ed. Sem. I

Paper No. CC 103 Health Education and Environmental Studies. Question Bank

Marks:-80 Marks :- 10 / 15

Q. No. Answer the following questions

- 1 Explain the concept of health and health Education. आरोग्य आणि आरोग्य शिक्षण या संकल्पना स्पष्ट करा.
- 2 Make a list of communicable diseases and explain any two diseases. संसर्ग जन्य रोगांची यादी तयार करा व कोणतेही दोन रोग स्पष्ट करा.
- What is noise pollution? Explain in detail the effects of noise pollution on human health.
  - ध्वनी प्रदूषण म्हणजे काय ? ध्वनी प्रदूषणाचे मानवी आरोग्यावर होणारे परिणाम सविस्तर लिहा
- 4 What is the role of Health Education in personal health? Explain with an example. वैयक्तिक आरोग्य मध्ये आरोग्य शिक्षणाची भूमिका काय उदाहरणासह स्पष्ट करा
- 5 What is Health Education? Explain the aims and objectives of health education. आरोग्य शिक्षण म्हणजे काय सांगून आरोग्य शिक्षणाची ध्येये व उद्दीष्टे स्पष्ट करा
- Explain the meaning, concept and elements of body mass index. बॉडी मास इंडेक्स चा अर्थ सांगून संकल्पना व घटक स्पष्ट करा.
- 7 What is water pollution? Explain the effects of water pollution on human life. जलप्रदूषण म्हणजे काय ते सांगून जल प्रदूषणाचे मानवी जीवनावर होणारे परिणाम स्पष्ट करा.
- 8 What is the role of Health Education in school environment? शालेय वातावरणात आरोग्य शिक्षणाची भूमिका काय.
- 9 Explain the Health Education and health supervision. आरोग्य शिक्षण आणि आरोग्य पर्यवेक्षण स्पष्ट करा.
- 10 Write down in detail the concept and components of lifestyle management. जीवन शैली व्यवस्थापनाची संकल्पना आणि घटक कोणते सविस्तर लिहा
- Write a definition of pollution and make a list of types of pollution. प्रदूषणाची व्याख्या लिहा व प्रदूषणाचे प्रकार यादी तयार करा.
- 12 Make a list of non-communicable diseases and explain any two diseases. संसर्गविरहित रोगांची यादी तयार करा व कोणतेही दोन रोग स्पष्ट करा.

- 13 What is the role of Health Education in school life? शालेय जीवनात आरोग्य शिक्षणाची भूमिका काय.
- 14 Explain the principles of health education. आरोग्य शिक्षणाची तत्वे सांगा.
- What is pollution? Explain effects of pollution on human life. प्रदूषण म्हणजे काय प्रदूषणाचे मानवी जीवनावर होणारे परिणाम स्पष्ट करा.
- Explain the policy of the government regarding environmental management. पर्यावरण व्यवस्थापन याबाबत शासनाचे धोरण काय ते स्पष्ट करा.
- What is pollution? List the types of pollution. प्रदूषण म्हणजे काय. प्रदूषणाचे प्रकार याची यादी करा.
- Discuss in detail the concept and components of stress management. ताण व्यवस्थापन संकल्पना व घटक कोणते सविस्तर चर्चा करा.
- Define Air Pollution. Write down the effects of air pollution on human life. हवा प्रदूषणाची व्याख्या करा हवा प्रदूषणाचे मानवी जीवनावर कोणते परिणाम होतात उदाहरणासह लिहा.
- 20 Explain in detail the problems of solid waste pollution. घनकचरा प्रदूषणाच्या समस्या कोणत्या सविस्तर स्पष्ट करा.
- 21 Explain the government's environmental management policy. शासनाचे पर्यावरण व्यवस्थापन धोरण स्पष्ट करा.
- 22 Suggest remedies for higher secondary school level students to develop awareness about Environmental issues.

  पर्यावरण समस्या बद्दल जागृकता विकसित करण्याकरिता उच्च माध्यमिक स्तरावरील शालेय विद्यार्थ्यांकरिता उपाय सुचवा.
- 23 Explain the concept and the hazards of obesity with examples. शरीराची स्थूलता संकल्पना स्पष्ट करा आणि स्थूलतेचे धोके उदाहरणासह विशद करा .
- 24 Explain how will maintain the environment at school level. शालेय स्तरावर पर्यावरण कसे राखाल स्पष्ट करा.

- 25 What is personal health? Explain personal health services and guidelines. वैयक्तिक आरोग्य म्हणजे काय ? वैयक्तिक आरोग्य सेवा आणि मार्गदर्शक सूचना स्पष्ट करा.
- 26 Explain the health problems in India. भारतातील आरोग्य समस्या कोणत्या स्पष्ट करा.
- 27 Explain the role of Pollution Control Board. प्रदूषण नियंत्रण मंडळाची भूमिका स्पष्ट करा.
- 28 Explain the objectives of School health services. शालेय आरोग्य सेवेची उद्दिष्टे कोणती ते स्पष्ट करा.
- 29 What is diet? Explain the components of diet. आहार म्हणजे काय? आहाराचे घटक कोणते स्पष्ट करा..

Q. No. Write short notes.

1 What is Health Education? आरोग्य शिक्षण म्हणजे काय?

Marks:- 05

- 2 Solid waste pollution. घनकचरा प्रदूषण.
- 3 Life style management जीवनशैली व्यवस्थापन
- 4 Health supervision . आरोग्य पर्यवेक्षण.
- 5 Obesity and its hazard लठ्ठपणा आणि धोके
- 6 Definition of health. आरोग्याची व्याख्या
- 7 National health Policy. राष्ट्रीय आरोग्य धोरण.
- 8 Health planning in India भारतातील आरोग्य नियोजन
- 9 Domestic and Industrial waste recycling घरगुती आणि औद्योगिक कचरा पुनर्वापर
- 10 Objectives of health education आरोग्य शिक्षणाची उद्दिष्टे
- 11 Communicable diseases संसर्गजन्य रोग
- 12 Non-Communicable diseases असंसर्गजन्य रोग

13	Balanced Diet समतोल आहार
14	Population explosion लोकसंख्येचा विस्फोट
15	Personal health Service वैयक्तिक आरोग्य सेवा
16	Components of health service आरोग्य सेवेचे घटक
17	Components of food अन्न ঘटক
18	Food Habits and Indigestion. अन्न सवयी आणि अपचन.
19	Nutrition and Malnutrition पोषण आणि कुपोषण
20	First aid and emergency care प्रथमोपचार आणि आपत्कालीन काळजी
21	Thermal Pollution थर्मल प्रदूषण
22	Soil Pollution भूमी प्रदूषण
23	School Nutritional Service शालेय पोषण सेवा

P.A.H. SOLAPUR UNIVERSITY, SOLAPUR

B.P.Ed. Sem. I

Paper No.:- CC 104 Geography Methodology Ouestion Bank

Marks:-80

Marks :- 10 / 15

Q. No. Answer the following questions

- Explain the aims and objectives of teaching Geography at the secondary level. माध्यमिक स्तरावरील भगोल अध्यापनाची ध्येय उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
- 2 Explain the observation methods of teaching Geography. भूगोल अध्यापनाची निरीक्षण पद्धती स्पष्ट करा .
- 3 Explain the question-answer technique of teaching Geography. भूगोल अध्यापनाचे प्रश्नोत्तर तंत्र स्पष्ट करा.
- 4 State the aims and objectives of teaching geography. भूगोलाच्या अध्यापनाची ध्येय आणि उद्दिष्टे सांगा.
- 5 What is Geography and Explain the importance of geography. भूगोल म्हणजे काय सांगून त्याचे महत्त्व लिहा.
- Explain the merits and demerits of Journey method in teaching Geography. भूगोल अध्यापनात प्रवास पद्धती सांगून गुणदोष विशद करा.
- 7 Describe the project method of teaching Geography and describe it in detail. भूगोल अध्यापनाची प्रकल्प पद्धती सांगा आणि तिचे सविस्तर वर्णन करा.
- 8 List the projected tools of Geography teaching and write in detail about any two tools. भूगोल अध्यापनाची प्रक्षेपित साधने कोणती यादी करा व कोणतेही दोन साधना बद्दल सविस्तर लिहा.
- 9 Explain the correlation of Geography with other school subjects. भूगोलाचा इतर शालेय विषयाशी असणारा समवाय विशद करा.
- Explain the structure of Geography room. भूगोल कक्षा ची रचना स्पष्ट करा.
- Explain the different types of graphs by telling the concept. आलेख संकल्पना सांगून त्याचे विविध प्रकार विशद करा.

- What is correlation? Explain the correlation of Geography and History समवाय म्हणजे काय सांगा. भूगोल व इतिहासाचा समवाय स्पष्ट करा.
- Write in detail how professional development of a geography teacher takes place.
  भूगोलाच्या शिक्षकाची व्यावसायिक वाढ विकास कसा होतो सविस्तर लिहा.
- State the objectives of teaching geography at secondary school level. माध्यमिक स्तरावरील भूगोल अध्यापनाची उद्दिष्टे सांगा.
- Explain the visual aids of geography teaching. भूगोल अध्यापनाची दक श्राव्य साधने सांगा.
- Explain the importance of the globe in teaching geography. भूगोल अध्यापनात पृथ्वी गोलाचे महत्व काय स्पष्ट करा.
- Explain in detail the laboratory method of teaching geography. भूगोल अध्यापनाची प्रयोगशाळा पद्धती सविस्तर विशद करा.
- Write down the educational qualification and qualities of Geography Teacher. भूगोल शिक्षकांची शैक्षणिक पात्रता व गुणवैशिष्ट्ये कोणती ते लिहा.
- Explain the contribution of teachers association in professional development of Geography Teacher. भगोल शिक्षकाच्या व्यवसायिक विकासात शिक्षक संघटनेचे योगदान सांगा.
- State the maxims of teaching geography. भगोल अध्यापनाची सूत्रे सांगा.
- Explain the devises and techniques of teaching geography with examples. भूगोल अध्यापनाच्या प्रयुक्त्या आणि तंत्रे उदाहरणासह स्पष्ट करा.
- Explain the importance of geography in school level curriculum. भूगोल विषयाचे शालेय स्तरावरील अभ्यासक्रमातील महत्व स्पष्ट करा.

Q. No. Write short notes. Marks:- 05 1 Devises of teaching geography भूगोल अध्यापनाच्या प्रयुक्त्या 2 Techniques of teaching geography भूगोल अध्यापनाची तंत्रे Geography textbook 3 भूगोलाचे पाठ्यपुस्तक 4 Types of learning experiences. अध्ययन अनुभवाचे प्रकार 5 Scope of geography भूगोलाची व्याप्ती 6 Map reading नकाशा वाचन 7 The concept of modern geography आधुनिक भूगोलाची संकल्पना Types of Examination. 8 परीक्षाचे प्रकार Importance of Lecture Method 9 व्याख्यान पद्धतीचे महत्व Story Method 10 गोष्टी पद्धती

11	Journey Method प्रवास पद्धती
12	Projection tools for teaching geography. भूगोल अध्यापनाची प्रक्षेपित साधने.
13	Features and functions of the Geography club. भूगोल मंडळाची वैशिष्ट्ये व कार्य
14	Project method प्रकल्प पद्धती
15	The nature of geography भूगोलाचे स्वरूप
16	Geography Room भूगोल कक्ष
17	Graph Concept and Types
	आलेख संकल्पना व प्रकार
18	Observation Method निरीक्षण पद्धती
19	What is correlation ? समवाय म्हणजे काय
20	Laboratory Method प्रायोगिक पद्धती
21	The meaning of geography भूगोल अध्यापनात नकाशाचे महत्त्व
22	Types of Map नकाशा चे प्रकार

P.A.H. SOLAPUR UNIVERSITY, SOLAPUR

B.P.Ed. Sem. III

Paper No.:- CC 302 Computer Applications in Physical Education Question Bank

Marks:-80

Marks :- 10 / 15

Q. No. Answer the following questions

- 1 Write a brief description of any of the three tools of information communication technology. माहिती संप्रेषण तंत्रज्ञानाची विविध साधने लिहन कोणत्याही तीन साधनां विषयी थोडक्यात माहिती लिहा.
- 2 What is information communication technology? माहिती संप्रेषण तंत्रज्ञान म्हणजे काय .
- 3 Write the usefulness of information communication technology in human life. माहिती संप्रेषण तंत्रज्ञानाची मानवी जीवनातील उपयुक्तता लिहा.
- 4 Define Information Communication Technology. माहिती संप्रेषण तंत्रज्ञानाची व्याख्या सांगा .
- 5 Explain briefly the role of computer in Information Communication Technology माहिती संप्रेषण तंत्रज्ञान यात संगणकाची भूमिका महत्त्वाची ठरते थोडक्यात स्पष्ट करा.
- 6 Write down the need for computer maintenance. संगणकाच्या देखभालीची गरज लिहा.
- 7 Explain what a power point is and how to format the information on a slide with an example. पॉवर पॉईंट म्हणजे काय स्लाईड वरील माहितीचे फॉरमॅटींग कसे कराल उदाहरणासह स्पष्ट करा.
- 8 Write the features of MS Excel program. एम एस एक्सेल प्रोग्राम ची वैशिष्ट्ये लिहा.
- 9 Write an example of the use of Excel in school management. शालेय व्यवस्थापनात एक्सेल चा होणारा उपयोग उदाहरणासह लिहा.
- 10 Write in detail information about using any of the four tools in MS Word for letter writing. पत्र लेखनासाठी एम एस वर्ड मधील कोणतेही चार ट्रल्स वापराबद्दल बद्दल सविस्तर माहिती लिहा.
- List the different application of word processing software what are the uses of formatting in MS word?

वर्ड प्रोसेसिंग सॉफ्टवेअरच्या ऍप्लिकेशन्सची यादी करा एमएस वर्डमध्ये फॉरमॅटिंगचे काय उपयोग आहेत?

- 12 Write the action of creating educational materials you have created using Power Point. पावर पॉइंट चा वापर करून तुम्ही तयार केलेल्या शैक्षणिक साहित्य निर्मिती ची कृती लिहा .
- 13 Explain how to take care of important parts of a computer. संगणकाची निगा राखण्याची आवश्यकता लिहा.
- 14 Write down the uses of Power Point software how do you use power per presentation in the field of physical education.
  - पॉवर पॉइंट सॉफ्टवेअरचे उपयोग तुम्ही शारीरिक शिक्षणाच्या क्षेत्रात सादरीकरणात पॉवर पॉइंट कसे वापरता ते लिहा.
- What are the advanced modern tools of Information Communication Technology? Write the importance of these modern tools in human life.

  माहिती संप्रेषण तंत्रज्ञानाची प्रगत आधुनिक साधने कोणती.या आधुनिक साधनांचे मानवी जीवनातील महत्त्व लिहा
- Write down the various input and output devices of the computer and their uses. संगणकाची विविध इनपुट व आउटपुट साधने कोणती त्यांचे उपयोग लिहा.
- 17 Explain how to take care of important parts of a computer. संगणकाच्या महत्त्वाच्या भागांची काळजी कशी घ्याल ते विशद करा.
- Write a brief description of what are the output devices of a computer. संगणकाचे आउटपुट साधने कोणती व त्यांची थोडक्यात माहिती लिहा .
- 19 Write down the important parts of a computer. संगणकाचे महत्त्वाचे भाग कोणते ते लिहा.
- 20 Write an example of MS Excel's Educational use in the field of Physical Education. एम एस एक्सेल चे शारीरिक शिक्षण क्षेत्रातील शैक्षणिक उपयोग उदाहरणासह लिहा .
- 21 Write the details of the result sheet you created in MS Excel. एम एस एक्सेल मध्ये तुम्ही तयार केलेल्या निकाल पत्रिकेची सविस्तर कृती लिहा.
- 22 Explain with an example what the MS Word Physical Education Teacher can be useful for. एम एस वर्ड शारीरिक शिक्षण शिक्षकाला कोणकोणत्या कार्यासाठी उपयुक्त ठरू शकतो हे उदाहरणासह स्पष्ट करा .
- 23 Explain what a power point is and how to format the information on a slide with an example. पावर पॉइंट म्हणजे काय स्लाईड वरील माहितीचे फॉरमॅटींग कसे कराल उदाहरणासह स्पष्ट करा.
- 24 Explain the features of MS Power Point. एम एस पावर पॉइंट ची वैशिष्ट्ये कोणती ती सांगा.

Q. No. Write short notes.

Marks:- 05

- 1 Viruses and its Management. व्हायरस आणि त्याचे व्यवस्थापन.
- 2 ICT in Teaching process अध्यापन प्रक्रियेत आय.सी.टी
- 3 Use of ICT in Education. शिक्षणातील आय सी टी चा उपयोग.
- 4 Need of ICT. ICT ची गरज.
- 5 Scope of ICT. ICT ची व्याप्ती
- 6 Output devises आउटपुट डिव्हाइसेस
- 7 M S word and its uses एमएस वर्ड आणि त्याचे उपयोग
- 8 MS Power point and its uses एमएस पॉवर पॉइंट आणि त्याचे उपयोग
- 9 Types of communication संप्रेषणचे प्रकार.
- 10 Information communication technology and the changing role of Teachers. माहिती संप्रेषण तंत्रज्ञान आणि शिक्षकांची बदलती भूमिका.

11 M S excel and its uses.

एम एस एक्सेल आणि त्याचे उपयोग.

12 Importance of Information Communication Technology. माहिती संप्रेषण तंत्रज्ञानाचे महत्त्व.

13 Definition of Information Communication Technology. माहिती संप्रेषण तंत्रज्ञानाच्या व्याख्या.

14 The function of information communication technology माहिती संप्रेषण तंत्रज्ञानाची कार्य

15 Keyboard and mouse कीबोर्ड आणि माउस

Explain the use of information communication technology in daily life. दैनंदिन जीवनात माहिती संप्रेषण तंत्रज्ञान चा वापर स्पष्ट करा.

17 Explain the use of ICT in physical education with an example. आयसीटीचा शारीरिक शिक्षणातील वापर उदाहरणासह स्पष्ट करा.

18 Use of ICT in daily life. दैनंदिन जीवनातील आयसीटीचे उपयोग.

19 Use of ICT in Education. शिक्षणातील आय सी टी चा उपयोग.

P.A.H. SOLAPUR UNIVERSITY, SOLAPUR B.P.Ed. Sem. IV

Paper No.:- CC 402 Kinesiology and Biomechanics Question Bank

Marks:-80

Q. Answer the following questions.

Marks :- 10 / 15

No.

- Explain the statement "Physical Education Teacher and sports Coach need knowledge of Biomechanics ".
  - "शारीरिक शिक्षण शिक्षक आणि क्रीडा मार्गदर्शक यांना जीवयांत्रिक शास्त्राचे ज्ञान आवश्यक आहे" हे विधान स्पष्ट करा
- 2 Explain centrifugal force and centripetal force with examples in sports. केंद्रोत्सारी बल आणि केंद्राभिगामी बल क्रीडेतील उदाहरणासह स्पष्ट करा.
- 3 Define the force and explain the types of force with sports examples. बलाची व्याख्या सांगून बलाचे प्रकार क्रीडातील उदाहरणासह स्पष्ट करा.
- 4 Define motion and explain the Newton's second law of motion. गतिशास्त्र म्हणजे काय ते सांगून न्युटनचा गतीविषयक दुसरा नियम स्पष्ट करा.
- 5 Define Kinesiology and explain the importance of Kinesiology गती शास्त्राची व्याख्या सांगून गती शास्त्राचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- 6 Explain the importance of good posture. उत्तम शरीरधारणा याचे महत्त्व विशद करा.
- 7 Explain the basic concept of angle of pull. ओढण्याचा कोन याची मूलभूत संकल्पना स्पष्ट करा.
- 8 Define lever and explain the types of lever with examples. तरफेची व्याख्या लिहा आणि तरफेचे प्रकार उदाहरणासह स्पष्ट करा.
- 9 What is Joint? Prepare a list of movements according to the classification of the joints? सांघा म्हणजे काय. संध्याच्या वर्गीकरण नुसार हालचालींची यादी तयार करा.
- Define motion and explain the types of motion with examples in sports. गती ची व्याख्या सांगा आणि गतीचे प्रकार क्रीडेतील उदाहरणासह स्पष्ट करा.
- Explain the concept of projection Explain the factors that affect the projected sports material.
  - प्रक्षेपणाची संकल्पना सांगा प्रक्षेपित क्रीडा साहित्य वर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.
- Write the definition of force and explain the types of force. बलाची व्याख्या लिहा आणि बलाचे प्रकार स्पष्ट करा.

- Explain with the example 'Newton's laws of motion are useful in various sports'. 'विविध क्रीडा बाबीत न्यूटनचे गतीविषयक नियम उपयुक्त ठरतात' उदाहरणासह स्पष्ट करा
- Explain body type and explain the types of body type in detail शरीरधारणाची व्याख्या सांगा आणि शरीर धारणेचे प्रकार सविस्तर विशद करा.
- Explain biomechanics and how it is useful for physical education teachers. जीवयांत्रिक शास्त्राची व्याख्या सांगा व ते शारीरिक शिक्षण शिक्षकास कसे उपयुक्त आहे उदाहरणासह स्पष्ट करा.
- 16 Explain the definition of fundamental skills. मूलभूत कौशल्याची परिभाषा स्पष्ट करा.
- Explain the concepts of Kinesiology and Biomechanics. शरीरगतिशास्त्र आणि जीवयांत्रिक शास्त्र संकल्पना स्पष्ट करा.
- What is muscle contraction. Explain the types of muscle contractions. स्नायू आकुंचन म्हणजे काय ते सांगून स्नायू आकुंचनाचे प्रकार स्पष्ट करा.
- 19 What is joint. Explain the classification of joints. सांधा म्हणजे काय सांगून सांध्याचे वर्गीकरण स्पष्ट करा.
- 20 Explain the importance of kinesiology to Physical Education Teacher and Coach. शारीरिक शिक्षण शिक्षक आणि मार्गदर्शक यांना शरीर गती शास्त्राचे काय महत्त्व आहे ते स्पष्ट करा
- 21 What is muscles. Explain the classification of muscles. स्नायू म्हणजे काय सांगून स्नायूंचे वर्गीकरण स्पष्ट करा.

Q. No. Write short notes. Marks:- 05

- 1 Projectile प्रक्षेपण
- 2 Types of lever तरफेचे प्रकार
- 3 Law of Acceleration गती वृद्धीचा नियम
- 4 Law of Inertia जडत्वाचा नियम
- 5 Law of Action reaction क्रिया-प्रतिक्रिया चा नियम
- 6 Speed and Velocity वेग आणि प्रवेग
- 7 Acceleration प्रवेग
- 8 Frication घर्षण
- 9 Linear Motion सरळ रेषीय गती
- 10 Rotational Motion वर्तुळाकार गती
- 11 Gravitational force गुरुत्वाकर्षण बल
- 12 Concentric muscle contraction समकेंद्री स्नायू आकुंचन
- 13 Eccentric muscle contraction ईसेंट्रीक स्नायू आकुंचन
- 14 Isometric muscle contraction आईसोमेट्रिक स्नायू आकुंचन
- 15 Good Posture उत्तम शरीरधारणा